

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Mir ljudem na zemlji! — Za zlato svobodo in materinščino! — Učiteljstvo in politika. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Književnost. — Raznoterosti. — Podlistek: Na sv. večer. — Monna Ema, petero tujcev in Gospod Bog. — Tutti frutti.

Mir ljudem na zemlji!

Zopet je tu božič, „praznik miru in sprave.“ Po vseh evropskih listih se razliva žurnalistovska sentimentalnost in simboli katoliške cerkve morajo služiti duhovitim šmokom za garniranje židovskih impertinenc. Ne bomo jim sledili, saj nas letošnji „praznik miru in sprave“ prav nič ne spravlja v sentimentalna čustva, nego krčimo pesti v tugi in nevolji.

Miru Slovanom ne privošči nikjer nebo, a tolažiti se moremo le z izrekom: „Kogar Bog ljubi, tega tepe!“ Ta tolažba pa je slaba, in zdi se nam, da je postala že monotonska, zoprna.

Miru pa ni tudi v deželi slovenski, in takoj po novem letu se imamo nadejati najhujših bojov. Slovenska napredna stranka se je morala marsikje umakniti reakcionarni, ki nastopa zdaj vedno smejeje in vedno ošabneje. Zloraba cerkve in vere v politične demagoške namene se je obnesla našim klerikalnim pravkom vsestransko izborni, in slovenski zaslepljenci tvorijo danes v narodu skoraj večino. Premeteno so se pač znali naši klerikaleci drapirati s plaščem modernega demokratizma, in zdaj se drapirajo še s plaščem svobodomiselnosti. Dr. Krek je v drž. zboru omamiral celo dunajske socialne demokrate, ko jim je toli imenitno zaigral komedijo nad vse modernega in resnično svobodomiselnega duhovnika. „Ločitev cerkev od države“ je vrgel med av-

Na sv. večer.

„Pa prosim, ljubi gospod doktor: točno ob 7. zvečer! Kdor zamudi, ostane zunaj!“

„Dà, milostljiva: točno ob 7. Do svidenja!“

Smehljaje mu je stisnila roko in zbežala v sobo. Tako, zdaj so bili obveščeni vsi in zdaj, hajdi k zadnjim pripravam! V sobi, ki je bila danes malone izpraznjena, je stalo na sredi tal širokovejnato, prav do stropa sezajoče božično drevo. Zlati in srebrni prameni so se svetlikali med vejevjem, stoinsto zlatih in srebrnih orehov je migljalo med njimi, pa bisernih zvezdic, pisanih tičkov, rakov, iskrečih se metuljev, fantastnih cvetov, cele kepe bombaževega snega, neštevilno raznobojnih sladkorčkov, pa nebroj svečic rdečih, belih, modrih in rmenih... vse to se je zibalo na krasni jelki, na tem umotvoru gospe profesor Kalanove. A še vedno je begala po sobi semtertjã ter donašala vedno novih okraskov, ki jih je obešala na prožno vejevje. Saj pa je bila tudi prva jelka v njenem domu, prva, ki jo je okrasila sama, gospa!

Ah, danes osorej je bil zadnji sv. večer njenega deklitstva in nocoj je prvi sv. večer, odkar je srečna žena! — Utrujena je končno sedla na stol ter si mislila: „Nocoj osorej pa bo prvič, da bom stala pod božično jelko kot

strijske poslance, da so nemi ostrmeli in strmeči onemeli. Tako pač znajo varati naši klerikaleci in prav zato so toli nevarni. Zamamili so pa tudi že marsikoga naprednega Slovenca, in priznajmo odkritosrčno, da so prevejanim klerikalcem pri tem pomagali mnogi naši naprednjaki s svojo nerodnostjo in apatijo. Na eni strani agilnost, demagoško kričanje, izrabljanje vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev, — na drugi pa brezbriznost, ošabnost in nehvaležnost. Tako smo izgubljali pod sabo tla. Saj imamo v Ljubljani in po naših mestih in trgih ter celo po mnogih vaseh prav marljive, vstrajne in požrtvovalne delavce za napredek in svobodo. Toda premalo jih je, in njih organizacija je zelo slaba, jedva površna. Ustroj napredne stranke zaostaja še vedno daleko za ustrojem klerikalne stranke, ki ima seveda v svoji duhovščini naravne agitatorje in priganjače. Napredna stranka pa takih naravnih, iz poklica pozvanih agitatorjev nima ter si jih tudi ne more pridobiti. Mislimo pa, da bi se moglo doseči v boju zoper klerikalizem neprimerno večjih uspehov, ako bi bili naprednjaki vsaj med sabo složni, in ako bi se ustanovila vsaj med slovenskimi naprednimi listi nekaka zveza v podporo drug drugemu za skupni ideal, za skupni cilj. Pobijanje naprednjakov in naprednih listov med sabo pa je rodilo v narodu popolno nezaupanje. Saj je vendar čudno: vedno več naprednih listov imamo, a vedno manje upliva med narodom! Tu je potrebno ukreniti nekaj odločilnega, konkretnega, sicer nas najde pri deželnozbornih volitvah sovražnik razkosane, razbite in nesložne. In pobije nas potem posamezno izlahka!

Naša želja je torej za praznik miru in sprave, da se začne vodstvo narodno-

mamica!“ Bolesno se je nasmehnila in bila je vendar nepopisno srečna...

Mrak je silil že skozi okna in na ulici so se prižigale svetilke. Nalahko je naletaval sneg in le zamolklo je bilo čuti kraguljčke in zvončke tekajočih konj. Ljudje so brzih, nemirnih korakov hiteli po ulicah semtertjã, noseči zavoje pod pazduho in na ramah; postreščki so vlekli za sabo otovorjene saní, in vsak hip je prigmel visok poštarški voz s celo goro škatelj in zamotkov na svoji zasneženi strehi. Tenka meglica je vstajala izpred ust ljudij in glave konj so se zavijale v cele oblake. Mraz je vladal zunaj, v sobi pa je bilo toplo in prijetno. Z naslodo je slonela gospa Vida v naslanjaču poleg peči in pričakovala svojega soproga. Vsak hip mora priti iz pisarne.

In že je zalajal na stopnicah pes, — gospa Vida je vstala in odhitela v predsobo. Vstopil je soprog, visok, vitek mož — goste črne brade in velikih rjavih očí.

„Vidica — dušica!“ je vzkliknil ter jo objel in poljubil. „Nocoj je sv. večer“, je dostavil nato, „a jaz sem na to čisto pozabil! Oh, služba, služba! Vso poezijo zamori v človeku.“

„Dà, dà, prozaični ste gospodje soprogi, in kar nič ni ostalo v vas nekdanje poezije,“ je odgovorila Vida smehljaje z rahlim očitkom.

napredne stranke resno in temeljito baviti z vprašanjem organizovanja vsega slovenskega naprednega časopisja!

V drugi vrsti pa je naša želja, da se takoj po novem letu skličejo v Ljubljani izvoljeni krajni zaupni možje na sestanek, na katerem naj se ukrene vse potrebno za slučaj razpusta kranjskega deželnega zbora in razpisa novih volitev. Tudi v narodnogospodarskih vprašanjih je treba dogovorov, da se obneso naše institucije! Nikakor nam ni potreba imponujočih manifestacij; pač pa nam treba sestankov dela in zaupnega razgovora. Ozrmo se na Sp. Štajersko, kjer deluje mlada narodna stranka z verno svojo organizacijo naravnost imponujoče! Tega nam je treba, ako hočemo, da nas nasprotniki ne prehite. Na delo torej, na pozitivno in realno delo! Nič govorane, nič pozdravov, nič banketov in nič muzike! Resni možje žele resnega dela in resnega sveta.

Taka so naša čustva in take naše misli, ko se bližamo najlepšemu prazniku miru in sprave. Dovolj je bilo že prepira, sumničenja, nezaupnosti, psovanja! Izresnimo se, ker resna doba nas čaka, ko bo dragocen vsak najponižnejši naš vojak. Učimo se vsaj od klerikalcev, ki so med sabo zvezani trdno kakor veriga, ki so složni, previdni ter so drug drugemu hvaležni za vsako uslugo! Ne odbijajmo, nego pridobivajmo; množimo, a ne cepimo in kosajmo! Potem smemo pričakovati zmag in uspehov na korist celokupne slovenske domovine. Ako pa se to ne zgodi, si umijemo svoje roke v nedolžnosti ter porečemo zopet:

„Velik moment našel je majhne ljudi!“

„No, no, srček, — čisto pa vendarle še ni izginila“, se je branil soprog ter jemal iz pravkar obešene suknje mal zavojček. „Tu vzemi v dokaz, da nisem pozabil nate, če že tudi pozabljam na vse drugo!“

Vesela se ga je oklenila okoli vratu in je odhitela pred njim v sobo. „Torej vendar — vendar!“ — Z nervozno naglico je odvezala zavojček in sreče polna vzkliknila. V belem svilenem kovčezku se je zaiskrila velika zlata zapestnica z vloženi dragulji. „Adolf, Adolf, ti moj zlatec — dobri, mili!“ je vriskala ter ga s svojimi objemi skoro zadušila.

„No, no, — nehaj že vendar!“ se je branil Adolf, sedeč na zofi. „V nas gospodih torej vendar še ni popolnoma izmrla vsa poezija, — a pri vas, — gospa? Ali je je še kaj?“

Na ves glas se je zasmejala, plosknila v roko in dejala z igrano zadrego: „Ah, ljubček, zares, — gospe smo slabše od vas gospodov... Pozabljive smo, — oh, ne bodi hud!“ — In vstala je ter pozvonila. „Veš, ob 7. pridejo tvoji prijatelji... povabila sem jih na večerjo. Hiteti moramo torej.“

„Dà, dà, na domače prijatelje pač misliš, a na me si pozabila! — Pa se pripravimo nanje torej!“ Odšel je v svojo sobo, ker sta začeli deklí urejati mizo. Poredno in hudomušno se je

Za zlato svobodo in materinščino!

Gigantski je boj, ki ga bijejo hrvatski delegati v budimpeštanskem parlamentu proti nasilju židovsko-madžarske klike, združene v neodvisni stranki; ta boj je tem hujši, ker se vrši v znamenju odpora manjšine proti nasilnim nezakonitostim večine in ž njo združene absolutistične in teroristične Wekerle-Košutove vlade. Zloglasna železničarska pragmatika, po kateri bi moral vsak železniški uradnik na Hrvatskem v prvi vrsti biti večje madžarskega jezika, ki torej vsebuje madjarizatorične intencije, ta famozna in politično samostojnost kraljevine Hrvatske naravnost sramoteča vladna nakana je napravila za vselej konec slepomišenju madžarske vlade s prejšnjimi zavezniki, hrvatskimi resolucijonaši in je dala tem poslednjim zadosten povod, da se z odprtim vizirjem in s skrajnimi sredstvi uprejo naklepom združenih Madjarov. Pričela se je znana izborna obstrukcija Hrvatov v budimpeštanskem državnem zboru. Vsa politična javnost je z zanimanjem sledila požrtvovalnemu nastopanju hrvatskih delegatov, na drugi strani pa se je ves civilizirani svet zgražal nad brezprimernim terorizmom „vitezkih“ Madjarov, tistih Madjarov, ki se sicer pred Evropo kaj radi postavljajo v pozo gorečih apostolov miru in svobode, ki pa poznajo v praksi svobodo le zase, ter se ne strašijo niti najhujše reakcije, ako se gre za pravice in za svobodo drugih, nemadžarskih narodnosti. „Edinstvena madžarska država“ je ona fiksna ideja, ki ji s čudovito doslednostjo malikuje oficijalna židovsko-madžarska politika. Ta ideja je najvišje načelo madžarskih politikov, in to idejo hočejo in morajo realizirati in naj si bo tudi z najnemodernejšimi sredstvi in preko milijonov slovanskih trupel. Kdo se bo vzpričo temu čudil njihovemu neparlamentarnemu postopanju proti hrvatskim delegatom! Z brutalno silo so hoteli streti obstrukcijo Hrvatov; kršili so najprimitivnejše parlamentarne pravice Hrvatov in Srbov, ter so s tem za vselej pred vso civilizovano Evropo oskrunili nekoč toli proslavljeno ogrsko ustavo. A niti te brutalnosti bi ne mogle rešiti nagodbe in ž njo ogrske vlade, pasti bi morala Košut-Wekerlova vlada z nagodbo vred navzlic vsemu temu, ako bi se ta vlada v zadnjem trenutku ne zatekla k novemu protiustavnemu sredstvu. „V sili žre hudič muhe“, pravi pregovor; in v najkritičnejšem položaju sta se oprijela Košut in Wekerle edine rešilne deske v obliki tudi najslabši ustavi v obraz bijočega pooblastilnega zakona, po katerem se je sprejetje nagodbe skrčilo v en sam paragraf. Zdelo se je nekaj časa, da tudi slobodoumnejši in naprednejši madžarski politiki ne bodo prenesli tako očitnega kršenja ustavnih pravic; v resnici je začelo prvotno tudi prav

smehljala soproga za njim, nato pa odhitela k svojemu drevesu prižigat svečice ter urediti še zadnje malenkosti.

In potrkalo je na vrata narahlo in v sobo je pomolil svojo glavo prvi prijatelj.

„Pst! Le hitro, gospod doktor!“

„Pravkar bo 7. — Ali je že doma?“ — je vprašal šepetaje in stopal po prstih.

„Da, preoblači se za večerjo. V svoji sobi. Pa le brž! Prižgite še onele svečice!“

„Takoj, takoj... A kje so darovi? Aha, tukaj. — Pa priložim še jaz malenkost za tega pozabljiveca! Haha!“

Tedaj je potrkalo drugič. Pri vratih je pokukala druga glava.

„O, klanjam se! Kaj sem vendarle poslednji?“

„Pst, pst, za božjo voljo! Saj bo slišal vaš grmeči bas! Hitro, obrnite se! Tamle je še vse narobe... O, o, počasi, gospod vodja!“

Takrat so začele zunaj biti ure sedem; zopet je potrkalo in v sobo sta šinila zadnja dva gosta, tekala semtertja po prstih ter se klanjala na vse strani.

„Naj vam vendar poljubim čudodelno ročico!“ je prosil prvi šepetaje. „O naša vila, jaz sem vaš suženj!“ in pokleknil je pred njo ter razprostrl roke.

nevarno vreti med neodvisno madžarsko stranko samo, že so povzročevali vladi nemalih skrbi madžarski disidenti, na čelu jim častihlepni Polony, a vse to je bilo le efemernega pomena. Vsi pomisleki so se končno razblinili ob zatrditvi ministra Andrassyja, „da gre tu za složen nastop proti skupnemu, prodirajočemu sovražniku“. To je po domače rečeno: Treba na vsak način preprečiti, da pridejo Hrvati oziroma Srbi do svojih pravic. Kadar gre za veliko „državno idejo“, tedaj „madžarski patrijot“ ne more in ne sme poznati teoretičnih pomislekov o pravici in morali. — In priznati se mora, da so vsi Madžari „pravi patrijotje“! Hrvati so bili znova izpostavljeni nasilju združenih Madjarov, a slej ko prej so bili pripravljeni, da gredo, ako treba, do skrajnosti.

Zdaj pa se je imel sklicati hrvatski sabor. Z veliko napetostjo se je pričakovalo, kakšna usoda zadene nepostavno imenovanega hrvatskega bana Rakodeczaja. Hrvatsko-srbska koalicija je smatrala imenovanje Rakodeczaja hrvatskim banom za frivolno izzivanje in je bilo že a priori gotovo, da kot en mož nastopi proti njemu. Da bi se Rakodeczaj mogel opirati na staro unijonistično, madjaronsko, takozvano „narodno stranko“, ki je v prejšnjih časih hodila čez drn in strn z vsakokratno vlado, to je bilo izključeno. Ta stranka je pri zadnjih saborskih volitvah proti koaliciji popolnoma podlegla in bila reducirana na nezadostno število mandatov in je bilo vrhutega tudi dvomljivo, če bi se ta stranka ob sedanji politični razburjenosti sploh upala riskirati kakega koraka proti hrvatskemu javnemu mnenju. Starčevićanska stranka prava pa po svojem programu stoji na stališču, da Hrvatje sploh nimajo ničesar iskati v Budimpešti in jim potemtakem že iz principa ni paktirati z nobeno madžarsko vlado. In vendar je Wekerle ravno to stranko, ki se je zlasti proslavila po znani Strassnoffovi aferi, skušal izrabiti v svoje namene. Dr. Frank je torej brez daljšega pomišljanja potoval v Budimpešto in zavrgši vsa načela svoje stranke, konferiral z dr. Wekerlom. Opravičeno je vzbujalo to potovanje splošno pozornost tembolj, ker se je izrečno zatrdjevalo, da konferira Wekerle s Frankom ob „vednosti“ kralja. Vzpričo tega se je s tem večjo napetostjo pričakovalo dne otvoritve hrvatskega sabora. No, prišel je 12. december, dan otvoritve sabora. In ta dan je definitivno pokazal, da Wekerle in Rakodeczaj nimata v hrvatskem saboru absolutno nobene zaslombe. Koalicija je Rakodeczaja z velikanskim hrupom sprejela in predlagala, da se stavi na „zatožno klop“. Koalicija je, v svesti si svoje naloge, nastopila s tako vehemenco, da je potegnila za sabo tudi ostale poslance; slediti ji je morala rada ali nerada tudi Frankova Starčevićanska stranka, dasiravno je hotela igrati s svojim predlogom, da se „preišče, je li ban

„Zdaj ni časa za trubadurstvo, gospod stotnik!“ se je zasmejala Vida. „Pazite na svoje koleno, — na tleh leže šivanke!“

„Jaz bom zvonil in igral, ste rekli, milostljiva?“ je vprašal drugi ter odpiral v kotu stoječi klavir.

„Da, vi ste naš orkester, gospod nadučitelj! — Ali zdaj — pst! — ali ne prihaja on?“

Vsi so otrpnili, se potuhnili in poslušali napeto. Nervozno jim je razbijalo srce in jedva so sopli...

„Ne, dekla je!“ — Vsem je odleglo.

„Zdaj smo torej gotovi, gospodje,“ je dejala Vida, stopajoča okoli razsvetljenega drevesa. „Torej program se začni razvijati!“

„In odšla je po prstih k svojemu soprogu. Sedel je za svojo mizo in čital.“

„Ali si že zelo lačen, možiček?“ ga je vprašala nedolžno in se sklonila nadenj. „Tvojih prijateljev še vedno ni... ah, tako tesno mi je sami! Pojdi, počakava jih v jedilnici!“

„Saj jih poznaš: tarokirajo, pa pozablajo vse!“ je odgovoril in odložil časnik. In objel jo je okoli pasu ter stopal ž njo v jedilnico. Tu pa se mu je izmuznila Vida iz rok, tlesnila je v dlani ter vzkliknila: „Adolf, glej, Jezušček nas ni pozabil!“

zakonito imenovan ali ne“ izjemno ulogo in s tem neodločnim nastopom razodela, da nima več prostih rok!

Rakodeczaj je postal nemogoč. Razpustil je po naročilu, ki ga je bil dobil za vsak slučaj, hrvatski sabor. Vlada hoče torej poizkusiti svojo srečo z „apelom“ na narod. Bode-li Rakodeczaj še vztrajal na svojem mestu, je do sedaj še negotovo. Gotovo pa je, da je ob sedanji situaciji, dokler vlada ne umakne zloglasne železničarske pragmatike, sploh vsak ban nemogoč iz enostavnega razloga, ker ne more biti obenem hrvatski ban in sluga odločno antihrvatske politike Wekerle-Košutove vlade. Če je potem ta ban Rakodeczaj, Rauch ali kdo drugi izmed kandidatov, ki se zadnji čas imenujejo, ostane v bistvu irrelevantno. Vsekakor pa se lahko dvomi, da bi se vsaj ob sedanjih razmerah hotela sploh kaka hrvatska stranka za vlado izpostavljaljati odiju vsega hrvatskega naroda. — Pa bodi si tako ali tako, sedaj ima besedo hrvatski narod. Od predstojeh saborskih volitev je odvisen ves nadaljnji razvoj hrvatske politike, odvisna usoda hrvatskega naroda, in nikakor ne pretiravamo, ako rečemo, da zavisi od teh volitev v mnogem tudi nadaljni tok jugoslovanske politike sploh. Gotovo bo vlada izkušala, da zbere zopet ostanke stare madjaronske stranke ter si na ta način zasigura vsaj relativno zanesljivo zaslombo v bodočem hrvatskem saboru. Te volitve bodo odločile, kdo bo za nadaljno vrsto let imel v rokah usodo hrvatsko-srbskega naroda, ali brezvestni špekulantje ali iskreni narodni voditelji. Vsekakor bo boj hud in vroč, ker na eni strani ne bo manjkalo vladnega nasilja in bo na drugi strani gotovo tudi Frank-klerikalna alijanca upotrebljala vsa mogoča sredstva, da se vzdrži na površju. Upamo pa, sodeči po sedanjem stanju stvari, da zmaga in prodre tudi takrat dobra stvar združenih Srbov in Hrvatov. Naši bratje se boré za zlato svobodo in materinščino; njihova zmaga bo tudi naša zmaga, njih poraz tudi naš! In s to edino željo zasledujemo ta boj vsi napredni in iskreni Slovenci! Zora puca, bit će dana! —k.

Učiteljstvo in politika.

(Dopis iz učiteljskih krogov.)

(Konec.)

Zadnji čas je klerikalizem napadel učiteljstvo in šolo s takšno brutalno silo, da se mora to gabit vsakemu poštenemu človeku. „Učiteljstvo zahteva svobodno šolo, vreči hoče Boga iz šole, očitno pohujšuje mladino in ljudi po cerkvah, je brezversko, živi v nasprotju z ljudstvom, zato niti vinarja več takemu učiteljstvu!“ To so cvetke, ki ne dišijo po spravi, resnici, ljubezni in blagru našega naroda. S tem nam hoče naš klerikalizem ubiti pri ljudstvu

Takrat so se že odprla bliskoma vrata končne sobe, zableščalo in zabliskalo se je čarobno od stoterih lučic ter so zadoneli svečanostni akordi božične pesmi. In štirje moški glasovi so se združili, pojoči:

„Sveta noč, blažena noč...!“

Nem, tresoč se v svoji duši je stal Adolf, pritiskal je k sebi svojo Vido in solza za solzo se mu je ukradla iz oči ter mu zdrknila v črno brado. Nepopisno čustvo blaženosti ga je objelo in premagalo vsega, da je trepetaje omahnil v naslanjač ter nehote zaihtel na Vidinih prsih.

„Še nikdar, nikdar — prijatelji — ljubica — še nikdar nisem doživel tako krasnega sv. večera,“ je dejal. „Kakor otrok sem, mehak, blažen, smehljajoč in jokati moram... pa sem mislil, da sem mož!“

In stotnik je odprl okno na iztežaj, da so se valili v sobo svečanostno zanosni glasovi zvonov, ki so naznanjali, da se je začel sv. večer.

„Poezija leta nocoj po vsemirju,“ je dejal doktor; „poezija, ki nas dviga, opaja in dela blage. Toda vidva sta srečna, ker imata poezijo vsak dan doma: mi štirje pa smo bedni sameci!“

„Naj bomo zato nocoj vaši gostje, gospod profesor, ker tužno je divjim samcem na sv.“

zaupanje, vzeti nam hoče dobro ime, spoštovanje in vpliv. To je dobro premišljeno delo, ki bo imelo v bodočnosti za nas, šolo in naš narod silno slabe posledice, ako se ne postavimo v bran z zelo premišljenim, previdnim in skupnim delom. Kakor drugod, godilo se bo tudi pri nas. Ko dospje naš klerikalizem do absolutne nadvlade, bo pometal z učiteljstvom in s šolo, kakor se bo njemu izljubilo. Klerikalizem gre polagoma, a z zelo previdnimi koraki naprej v boj za svoj ideal; glavno njegovo orožje pa je zloraba vere za dosego svojega namena.

Jaz smatram Kristusa za prvega in največjega človekoljuba in demokrata. Ako bi se izvajali njegovi plemeniti vzvišeni nauki tudi v praksi, bil bi na svetu res pravi raj. Trdnega prepričanja sem, da nam ni vera prav nič nepoti, da se je ni treba sramovati, ker je v bistvu človekoljubna in demokratska. Ne zahtevam, da bi vsak od nas hodil z rožnim vencem v rokah, s povzdignjenimi rokami in proti nebu obrnjenimi očmi, vedno klečal in valjal se v prahu na kolenih, pri tem pa bil hudoben, jezičen, prepirljiv, nestrpen, obrekljiv, priliznjen, kakoršne hinavce in farizejce je odgojil sedanji klerikalizem v prav veliki meri med našim narodom.

Prav nič težko se mi pa ne zdi, pa tudi nečastno ne vzeti pri odgoji v poštev vero pri odgoji v resnici, kakoršna je, živeti po njenih zgledih kakor živi masa našega naroda. S tem ne moremo priti v nasprotje z narodom, ki dobro šolstvo, vestno, delavno in zgledno učiteljstvo visoko ceni in spoštuje. Ako upoštevamo vero na ta način, izbijemo našemu klerikalizmu iz rok glavno in najnevarnejše orožje. Ako ga bomo potem pobijali z verskega stališča, kakor delamo sedaj, ne more nam priti nikdar do živega.

Klerikalci si mislijo sedaj: liberalizem je ubit, a kadaver, učiteljstvo, drži še z njim. Ubito mora biti tudi ono. Toda učitelji smo že davno pobijali nespametno taktiko v politiki, seveda zaman, zato smo imenovani naduti in ničvredni; že davno smo stopili v lastni organizaciji kot samostojni in neodvisni, že davno smo dali geslo, da se moramo naslanjati le na svojo lastno moč in delo, netaktna dela drugih pa niso nam nič mar. To ve naš klerikalizem prav dobro, vendar pa o tem molči kot grob, ker ve, da mu je to nevarno. Zato bije po nas z brezverci in pohujšljivci, da bi tem prej prišel do zmage.

Res je, da niso krivi le voditelji hipnega poraza, marveč vsa stranka radi prevelike zaspčnosti, nedelavnosti, nesloge in surovosti listov. Res je pa tudi, da s tem še ni vsa napredna stranka ubita. Smelo trdimo, da ta začasni poraz bo dal bodočnosti prav lepe uspehe, ako se bo poslej pravilno in taktčno postopalo. Stranka sama čuti še vedno veliko življensko

večer! je dejal vodja. „A zdaj poglejmo, kako se je obnesel prvi poset Jezuščka v hiši našega prijatelja!“

Veselo so začeli razvijati zavoje pod jelko, in gospa Vida je bila za vse pripravila dovolj presenečenja.

„O, jaz sem pa že resnično verjel, da si pozabila name!“ se je smehljaj profesor Adolf, ko so sedeli zopet vsi skupaj okoli mize.

„Ej, domišljaj si je, da mu je žena še pozabljevsja, kakor je on sam! Gospa Vida pa misli na nocojšnji večer že tri tedne!“ se je dobrodušno rogal veseli stotnik.

„Da, da, ženske mislijo hitreje, ko mi moški; — svoje načrte imajo že gotove, ko se mi niti še ne zavedamo, za kaj pravzaprav gre. Moja praksa na moškem in ženskem učiteljskem...“ je začel vodja, a stotnik ga je prekinil.

„Ali hočete slišati mojo povest? Godi se prav na takle sv. večer... ali hočete?“

„Pripovedujte! Ven s povestjo!“ so klicali vsi in stotnik je začel:

„Bil sem še mlad lajtnant, objesten, podjeten fant. Hm, takrat še nisem imel te pleše in tudi vitek sem še bil kakor najkrasnejše dekle.“

„Skratka: lep dečko!“ je pristavil doktor.

moč v sebi, to vidimo danes zlasti na Notranjskem in tudi drugod. Naš narod je splošno napreden, pa ne brezveren. Le zaradi netaktnega postopanja nekega časopisja in razkričanih neuspehov te stranke vrglo se je nekaj ljudstva klerikalizmu v naročje.

Politiški pogreški se morajo popraviti, stranka se mora reorganizirati z jasnim programom ter delati in tudi pisati natančno po programu. Zato je pa treba stranki svojega glasila, brez tega bi bilo vse delo zaman.

Ker je naš narod v pretežni večini agraren, stopajo na dan agrarne ideje. Kako se bo to razvilo, odvisno je mnogo tudi od nas. Učitelji smo prvi faktor med narodom, ki mu lahko v tem oziru prav veliko koristimo, ako smo delavni. Toda ne bilo bi prav in koristno, ako bi stali vedno v prvi vrsti kot prvoboritelji; to čast naj uživajo tisti, ki so svobodnejši od nas. Učitelji jim lahko koristimo z različnimi dobrimi nasveti, dušnim delom in organizacijo.

Zastopati moramo vedno in povsod demokratska načela, ker le ta imajo po sedanjem državnem ustroju pravo bodočnost. Vsak od učiteljev naj strogo gleda, da nikdar in nikoli ne dela, govori, piše, še manj pa uči in živi tako, da bi nasprotoval našim verskim načelom. S tem bi dal smrtno orožje v roke našemu klerikalizmu. Ako smo res svobodnomiselni, puščajmo tudi veri svobodo! Jako priporočljivo bi bilo, da gremo več med ljudstvo, ne samo med naše somišljenike, ampak tudi med klerikalce. Kdor je količkaj govornika, naj v zasebnem ali tudi javnem nastopu zastopa korist, ugled in potrebo šole in učiteljstva ter naj s previdno in previdarno polemiko pobija pogubonosne ideje klerikalizma. Ogromnega gradiva za take nastope dobi vsak lahko v našem glasilu v „Učit. Tovarišu.“ Naše geslo naj bo: Med ljudstvo za ljudstvo! Na delo za šolo in njen ugled! Med ljudstvom pa naj se preveč ne govori o našem žalostnem gmotnem stanju; to naj se le mimogrede omeni s kako malo opazko, da ne bo kdo mislil, da nastopamo samo zaradi sebičnosti. O takšni priliki naj se omenjajo tudi napadi na šolo in na učiteljstvo. Ljudstvo naše ni neumno, kmalu prevdara pravo in krivo, — kdor je z ljudstvom, ta bo želel mnogo lepих uspehov, kdor pa živi v nasprotju z ljudstvom, ta naj ostane doma, ker bi dobri stvari lahko več škodoval kakor koristil.

Jaz sam sem imel že več takih nastopov; povsod sem bil z radostjo sprejet, moj govor, moje ideje so bile soglasno odobrene, želel sem zlasti pri nasprotnikih prav lepe uspehe. Povsod se je priznalo in reklo:

„Šole so neobhodno potrebne, a vera se mora spoštovati in dobri duhovniki tudi. Slabih šol, brezverskih učiteljev, pa tudi slabih duhovnikov ne maramo.“

„Da, rekli so vsi, da sem čeden fant. No, domišljaj sem bil tudi silno in mislil sem, da sem pametnejši kot ves ostali svet. A bil sem mlad tepec, žalibog! Veleposestnik Gropa je imel nedaleč mesta, v katerem sem služil, svoje krasno posestvo, veliko dvonadstropno hišo in ogromna gospodarska poslopja. Štiri pare konj, kakih 30 krav in volov, kakih petdeset prešičev. Skratka: imovit mož. Inteligentem, jako razborit kmet. Dva dni pred sv. dnevom me je povabil na lov. Zapadel je tenak sneg in lovilo se je izborno. Tisto popoldne pred sv. dnevom pa je nenadoma začelo strašno snežiti in pritisnil je neznosen mraz. Vsa premrta sva se vrnila na večer domov. Ko sem se otajal, sem se hotel posloviti. Pregovorili pa so me, naj ostanem preko noči ter naj preživim ž njimi sv. večer. Prav rad sem ostal.“

„Gotovo je imel kmet Gropa kako hčer! Ti kanacija!“ je vzkliknil doktor.

„Tri hčerke je imel, ena lepša ko druga. Da. Ostal sem torej, pili smo vino, pili grog, imeli so krasno božično drevo, vsa dekleta so dobila dragocene darove, — in končno smo še plesali. Ah, lajtnant je plaval v sami blaženosti! — Pozno, zelo pozno je že bilo, ko smo šli spat. Dali so mi posebno sobo prav na koncu dolgega hodnika. V vihri večera pa so pozabili v peči

To je glas našega naroda, to je njegova individualnost, ki se mi zdi tudi prava. To moramo upoštevati, če hočemo biti pravi voditelji in diplomaški v postopanju med našim ljudstvom.

Še nekaj sem storil, kar, mislim, bi učiteljem smel priporočati. V ponavljalni šoli in v višjem razredu sem omenjal vse napade „Domoljuba“ na šolo in učiteljstvo. Ožigosal sem to kot podlo laž, obrekovanje in greh. Mi smo dolžni potegovati se za svojo čast in poštenje, ko smo napadeni in obrekovani. Mladina naj izve, narod naj sliši, da so tudi verski juristi večkrat slabi diplomati, ki hočejo z lažjo, obrekovanjem, gnojem, blatom in z zlorabo vere priti do svoje svrhe. Ako sme klerikalizem zlorabljeni cerkev za svoje namene, smemo mi rabiti šolo v obrambo svojega poštenja, v obrambo šole in vzgoje.

Vsak klerikalni napad v časopisju na naše osebe, stan ali šolo, naj se odslej z zelo previdnimi besedami ožigosa v šoli in pri nastopih med narodom. Ako bomo delali vsi vstrajno, nam nikdar ne bo kos klerikalizem; posekali mu bomo drevesa, da mu ne bodo zrastle do neba.

Le s previdnim in neumornim delom za narod, le z edinimi močmi in taktnim postopanjem, le s požrtvovalnostjo in vstrajnostjo za plemenito in dobro stvar je mogoče učitelju-odgojitelju priti do uspehov.

Vsi na krov, na neumorno delo za naš narod!*
Učitelj-naprednjak.

Politični pregled.

Državne podpore in vlada. Iz političnih ozirov in boječ se posledic, je začela osrednja vlada končno vendarle misliti na nujne gospodarske in socialne naloge, ki čakajo Avstrijo že pol stoletja v Dalmaciji, na Primorskem in na Južnem Tirolskem. Ministrski predsednik baron Beck je pozval ces. namestništvi v Trstu in v Inomostu, naj mu pošljeta poročila, kako bi se izboljšale gospodarske in kulturne razmere v navedenih deželah; konferiral je s poslanci, imel je v drž. zbornici obljub bogat govor ter je razposlal vladnim listom vse polno poročil, kaj vse namerava lepega ukreniti v dokaz, „da je avstrijska država pravičen in skrben žavetnik“. Vse to pa se je zgodilo, predno je napočil čas glasovanja glede nagodbe. „Jugoslovanska zveza“ je v pretežni večini glasovala proti dr. Chiarijevemu predlogu, „Slovenski klub“ pa

* Ta zanimivi članek iz vrst našega naprednega učiteljstva na deželi prinašamo, da se čuje nepopačen glas o položaju naših prvih kulturonošev in pa da spoznajo naše napredne stranke, kakšno stališče zavzema večina sloven. učiteljstva v raznih aktualnih vprašanjih.
Op. ured.

zakuriti. Dekleta so bila obupana, a dali so mi pernice, da je bila postelj cela gora. Najljubezniveje smo se poslovili in se razšli. Utrujen sem bil od lova, od plesa, kri mi je razžarilo vino, razplamenel grog... ni me zeblo in hitro sem zaspal... Nakrat začujem trkanje na vrata. Sklonil sem se: „Kdo je?“ — „Ali vas nič ne zebe, gospod lajtnant?“ slišim glas. Bila je gospodična Milka, najmlajša, 18 letna. — „O, hvala lepa, prav nič. Jako prijetno mi je!“ — „Pa lahko noč!“ — „Lahko noč!“ — Zaspal sem takoj iznova in zasanjal. Zdelo se mi je, da sem na lovu in puški sta grmeli veselo. Nakrat se zbudim; zopet je trkal nekdo na duri. „Kdo je?“ vprašam. — „Ali vas nič ne zebe, gospod lajtnant?“ slišim glas. Bila je gospodična Anica, 20 letna. — „O, hvala lepa, prav nič. Jako prijetno mi je!“ — „Pa lahko noč!“ — „Lahko noč!“ — Obrnil sem se, mislil še, kako sila pozorni in ljubeznivi so ti gostoljubni ljudje, in hitro zopet zasanjal. Zdelo se mi je, da sem na manevrih ter da grmé topovi — artilerije. Mislil sem, da oglušim, tako blizu sem stal topa. Mahoma se zbudim; vrata so bobnela. „Kdo je?“ vprašam. — „Ali vas nič ne zebe, gospod lajtnant?“

„Vraga! Ti si bil takrat res kompletan tepec!“ je vzrojil doktor.

za vlado in zdaj se Becku nič več ne mudi reševati Dalmacijo in Primorsko. Posl. Žitnik poroča, da je „vsa akcija še v povojih in da zdaj Beck nima časa.“ Tudi na pogozdovanje Krasa in na Goriškem je „prav resno“ mislil Beck, a vse delo je zašlo v mrtvo strugo, ker deželna vlada kranjska in okr. glavarstva ne pošljejo poročil, dasi so bila že priganjana; ne pošljejo se niti prošnje za podpore občinam in okrajem, ki jih je zadela kaka naravna nezgoda (povodenj, toča, suša, požari, črv i. dr.). Posl. Žitnik se ljuti na predsednika Schwarza in očita kranjski deželni vladi nemarnost in nagajivost. Že 25. junija t. l. je „Slovenski klub“ vložil 30 nujnih predlogov, naj bi vlada dovolila državne podpore prizadetim krajem, in zdaj je isti klub še enkrat opozoril Becka na nemarnost kranjske deželne vlade, a — zaman. Zdaj so začela drezati še županstva, a poslanec Žitnik misli, da „bo vsa akcija bržčas zaspala“. Nam pa se zdi, da dela Schwarz po naročilu Beckovem, ter da glavarstva spe po naročilu z Dunaja. Da bi Dalmaciji, Primorski, Tirolski in pa še celo Kranjski dala osrednja vlada kaj radovoljno — kdo to verjame?! — Za Dunaj, nemške dežele, da, tu je zmeraj denarja dovolj. Toda za slovenske dežele za- doščajo pač lepe obljube in akcije na papirju! Sicer pa se nam godi čisto prav: povsod se vsilujemo vladi, vedno igramo ulogo lakaja, črnožolti smo do kosti in mozga ter besni patrijotje, da kar brenčimo. Zato pa ravnajo z nami kakor z ničlami!

Zmešnjava nad zmešnjavo. Nem. agrarci imajo svojega ministra Peschko in vendar je glasovalo 20 nemških agrarcev proti vladi, le 11 za vlado, 2 pa sta se skrila! Peschkov ministrski frak, jedva gotov, gre že v franže! — Naučni minister dr. Marchet je sploh brez mandata in visi takisto le še na nitki na svojem ministrskem stolčku. Po rešitvi nagodbenega vprašanja pa izgine tudi Marchet, za njim pa ne bo jokala nihče, ker je velik sovražnik Slovanov. — Pa tudi železniški minister dr. Derschatta se že maje in je blizu padea. Njegova „nemškonacijska zveza“ šteje 51 mož, t. j. 33 nem. agrarcev in 18 nem. narodnjakov. Toda za vlado je glasovalo le 15 nem. narodnjakov in 11 agrarcev; proti pa 20 agrarcev in 5 članov zveze se je skrilo. Polovica torej za, polovica proti vladi, torej tudi proti Peschki in Derschatti! Zato pojmeta pač kmalu oba v pokoj. Demisija treh nemških ministrov je zaradi zmešnjave v nem. klubih neizogibna! — Pri glasovanju je bilo sploh 256 poslancev za vlado, proti 150 poslancev, toda manjkalo je v zbornici celih 119 poslancev. Poslanci, ki niso storili svoje dolžnosti iz raznih vzrokov, večinoma pa iz neodločnosti in iz bojazljivosti pred vo-

„Dà, res sem bil, kajti dejal sem še tretjič: ‚Prav nič‘ . . . Bila je gospodična Dora, najstarejša, blizu 30 let, živa Junona“ . . . „Pa lahko noč torej, gospod lajtnant. Bala sem se, da vam bo mraz, ker je zunaj taka strašna burja. Lahko noč!“ — „Lahko noč, gospodična!“ — In šla je in poslušal sem par hipov tulečo burjo, pa zaspal kmalu čisto mirno. Drugo jutro sem na vse zgodaj odhitel v mesto. — Nastala je nato grozna zima in sneg je ležal 2 m visoko. Nikamor se nisem mogel ganiti nekaj mesecev; marca meseca pa sem bil prestavljen drugam. Odpotovati sem moral mahoma, zato sem se poslovil od gosp. Gropa in njegove obitelji le pismeno. Videl jih nisem „nikdar več, in — moja povest je končana . . .“

Vsi so prasnili v smeh, gospa Vida pa je vstala, se sklonila preko mize k stotniku ter ga oponašaje vprašala:

„Ali vas nič ne zebe, gospod stotnik?“

„Ah, strašno me zebe, milostljiva!“ je vzkliknil stotnik in skočil na noge.

„Torej izpijte čašo čaja!“ je odvrnila hudomušno se smehljaje ter mu je nalila iz samovarja. Vsi so se krohotali . . .

Bila je že polnoč, ko so se prijatelji poslovili. Zopet je donelo iz vseh stolpov svečanostno zvonjenje in vse cerkve so se daleč naokoli bleščale od tisočerihi luči na lestencih.

lilei, so bili: 29 socijalnih demokratov, 23 krščanskih socijalcev (večinoma kmetški poslanci), tretjina mladočeškega kluba, 3/4 moravske ljudske stranke, 1/2 češ. realistov, 2 češka agrarca, 2 nemška agrarca, 3 nemški narodnjaki, končno famozni grof Sternberg, najmlajši klerikalec, potem dr. Ivčević, dr. Ploj in dr. Rybař. Mi sodimo, da je najslabša lastnost poslanca neodločnost in neodkritosrčnost. Kdor nima poguma glasovati, naj tudi ne slepi javnosti z opozicijskimi govori, ki pač done kot votel sod, a so le smešen gledališki grom. Junačiti zna marsikdo, a v odločilnem trenutku vreči puško v koruzo, to ni moško. Polovičarstvo, omahljivost, kolebanje na dve strani je v življenju še bolj pa v parlamentu žalostna prikazen. Da ali ne, to je značajno in moško; vse drugo pa zametamo brezobzirno. Pravzaprav je doživela Beckova vlada vzlic navidezni veliki zmagi s Chiarijevim predlogom vendar fiasko. 114 glasov proti vladi in 119 odsotnih poslancev, t. j. skupaj 259 glasov stoji nasproti 256 glasovom. To pač kaže, da tudi Beckova pozicija ni več trdna. Razmere v parlamentu se po sprejemu nagodbe pač izčistijo in razjasnijo, morda tako, da dobimo že v kratkem novo ministrstvo.

Srečni klerikalci! List „Vaterland“, znano klerikalno glasilo najtemnejše barve, je vzkliknil te dni: „Da, veselje je biti dandanes katoličan!“ Seveda je hotel reči, da je veselje biti dandanes klerikalec. V drž. zbornici odločajo vseavstrijski klerikalci z dr. Luegerjem in dr. Drexlom na čelu, v ministrstvu imajo svoje zastopnike. Dunaj z dvorom vred jim pritrjuje in vse deželne vlade se solnčijo v milosti klerikalizmu. Vsakomur, kdor je klerikalec, so vrata do blagostanja in časti odprta, saj so klerikalci složni in drug drugemu hvaležni ter se zato ne boje ne beriča, ne hudiča. Tako daleč smo prišli vsled nesloge naprednjakov in svobodomislicev, neodločnih polovičarjev, junaških v psovkah in ničevnih v dejanju. Toda ni še vseh dni konec in pritisk rodi odpor. Kakor na Francoskem in na Nemškem, se začenja tudi v Avstriji že pomalem daniti, luč pa donaša šireča se kultura. Slovenski naprednjaki ne obupavamo, nego se pripravljamo le še na hujši boj, ki nam donese zmago, če bomo edini in pa — celi možje! „Vaterlandov“ veseli vzklik pa nam bodi poziv k delu za prosveto!

Nemški nacijonanci s krščanskimi socijalisti. Kakor so ljubljanski nemški nacionalci glasovali za kršč. socijalista oziroma klerikalca Kregarja, prav tako sklepajo zdaj nižjeavstrijski svobodomiselní nemški nacijonanci volilne kompromise z nem. kršč. socijalisti. Nedelavni in le kričeči, psujoči naprednjaki so izprevideli, da pozobljejo klerikalni Luegerjanci in Gessmanci vse njih mandate; zato prosjačijo zdaj

Prijatelji so stopali molče po škripajočem snegu ter se zavijali tesno v svoje plašče.

„Blagor profesorju,“ je dejal doktor. „Tako krasne, veselo in dovtipno ženico ima . . .“

„Da, da, in mraz mu ni nikoli!“ je dejal mrko stotnik. „Tudi meni bi ne bilo . . . a bil sem osel, tak osel!“

In takrat so pri profesorju Adolfu ugasnile na božičnem drevesu že vse sveče, in pod mehko svilnato odejo se je hihitala poredna Vida, vprašujoča in oponašaje stotnika:

„Ali vas nič ne zebe, gospod profesor?“

Tudi profesor Adolf se je zasmeljal in je nemo poljubil svojo ženico.

Na nebu je veslal ščip, milijoni zvezdâ so trepetali in migljali, in po vsemirju je plavala poezija sv. noči, ki nas dviga, ovaja in dela blage in mehke.

Fr. Podkrimski.

Monna Ema, petero tujcev in Gospod Bog.

Božična pravljica.

Monna Ema je bila mlada in krasna: zlati valovi so bili njeni lasje, dva sinja cveta nje oči, in njene prsi kakor vzbočena trata, z belimi zvončki pokrita. Tolika je bila njena lepota, da se je marsikateri mogočnik zaljubil vanjo in je obračal pogled do nje, če bi mu hotela biti žena; Monna Ema je bila pa kaj prevzetnega srca in

milost okoli klerikalcev, da jim puste pod gotovimi pogoji vsaj par mandatov. Tako trdna so politična načela nem. svobodnjakov, zato pa tudi v parlamentu komandirajo klerikalci kakor sami hočejo!

Slovanski shod v Peterburgu. „Russkoje Znanje“ priporoča, naj bi sklicalo slovanski shod v Peterburg „Slovansko blagotvorniteljno društvo“, ne pa ruska vlada, kateri je daroval odeški milijonar Borsenko 100.000 rubljev v ta namen, da se iz obresti te glavnice sklicujejo vseslovanski shodi v Rusiji. Razni ruski in drugi slovanski listi so se izrekli že proti slovanskemu shodu pod patronanco ruske absolutistične vlade. Zdaj so se pa oglasili proti tudi Francozi, ki odrekajo ruski vladi vsak zmisel za slovanstvo; v dobi reakcionarne III. dume nimajo resnični Slovani ničesar iskati v krvavi Rusiji.

Uboga macedonska raja. Nedavno smo poročali, da so si Slovani v Macedoniji največji sovražniki med seboj ter pobijajo drug drugega, s tem pa pomagajo Turkom, Grkom in drugim svojim sovražnikom. Zdaj je bil ubit celo junak Boris Sarafov in usmrtil ga je njegov prijatelj, ki je bil pri Sarafovju pri večerji. Gnusni zločin zavratnosti zbuja obsodbo vsega sveta. Sarafov in Sandanskij sta bila vodje raznih skupin vstašev; ker je imel Sarafov večji ugled, ga je dal Sandanskij zavratno ustreliti! Brat je ubil brata iz ljubosumnosti. Taki so pač Slovani že od nekdanj! Uboga raja!

Štajersko.

Volitve v okrajni zastop celjski. Te dni so se vršile volitve v celjski okrajni zastop in so se žalibog završile z neuspehom slovenske stranke. Vidi se, da je vladala pred volitvami na slovenski strani malomarnost, ker bi drugače ne bilo mogoče, da bi se bil izpustil iz volilnega imenika eden najzanesljivejših slovenskih volilcev veleposestnik Fazarinc. Če bi se to ne bilo zgodilo, bi imeli Slovenci pri volitvi veleposestniške skupine en glas večine in bi tako iz svoje srede lahko volili volilno komisijo. Tako pa sta imeli obe stranki jednako po 40 glasov, tako da je moral odločiti žreb, ki je odločil v prid Nemcem. Nemška volilna komisija je razveljavila tri veljavne slovenske glasove in s tem zapečatila usodo slovenske stranke sploh. — Vendar pa še ni izpregovorjena zadnja beseda. 23. t. m. se vršijo volitve v skupini mest in trgov. Med to skupino sta tudi slovenska trga Št. Jur in Žalec. Ako se sedaj ta dva trga vzdržita volitev, potem je nemogoče, da se konstituira okrajni zastop. Bila bi to torej obstrukcija, kakor so jo pred leti, ko

ni marala nikogar. Tako je samovala na svojem gradu, potekali so ji dnevi mladosti, in malo veselja je prihajalo k nji.

Tak dolgčas je vladal na gradu Monne Eme, da so ponoči zdihovali pradedje v galeriji in mramorni bogovi med rožami njenega vrta, in da so legale na lice vladarice same sive sence žalosti in umorjenosti. Premišljevala je na vse kraje, dajala je za svete maše, izpraševala je zdravnike, čarovnike in konjederke, toda nihče ji ni mogel povedati tega, česar ni spoznala sama: da je ona kriva svojih pustih dni in bolezní svoje duše, ker si je postavila visok plot okrog grada in posestva in je zastražila vsa vrata s krepkimi korenjaki, ki ravno najkratkočasnejših gostov ne puste naprej.

Toda milost božja je velika, njegovo usmiljenje je neskončno. Ko je gledal Gospod Bog z zvezdnega balkona križe, težave in dolgi čas Monne Eme, ji je sklenil pomoči. Zategadelj se je napravil na pot. Oblekel je kožuh, zakaj zima je bila in mraz je škripal pred nebeškimi vrati; mamica Marija pa mu je dala debele volnene rokavice, da ne bi ozebel v roke, in grčavo potno palico, da mu ne izpodrsne na ledu.

Hodil je Gospod Bog proti gradu Monne Eme, premišljujoč, kako bi jo ozdravil na skrivnem in z rahločutjem, tako da bi prikriil svojo

je zmagala v veleposestniški skupini slovenska stranka, uprizorili Nemci s tem, da se nista hotela udeležiti volitve Celje in Vojnik. Vlada tedaj ničesar ni ukrenila proti renitentnim Nemcem, temveč je postavila na čelo okrajnemu zastopu vladnega komisarja in je to nezakonito stanje trajalo čelo volilno dobo, dokler se niso končno razpisale sedanje volitve. Torej bi morala tudi napram Slovincem le v istem smislu postopati, ali pa k večjemu delati na to, da se institucija okrajnega zastopa primerno reformira, kar bi nam Slovincem pa bilo le v prilog. — Upamo in pričakujemo torej, da se bodo narodni možje v Žalcu in Št. Jurju zavedali svoje narodne dolžnosti!

Štajerski Slovinci proti nagodbi. „Slov. Gospodar“ se jako zavzema za vlado in ogrsko nagodbo, da mu vsak otrok mora reči, da je za to podkupljen, kakor so „drago kupljeni“ kranjski klerikalni poslanci. Vsaj tako je dejal dr. Krek! Vladnim hlapcem okoli „Slov. Gospodarja“ pa narodno občinstvo na Spodnjem Štajerskem tudi ne bode šlo na lim. „Gospodar“ hujska zoper štajer. napredne poslance, ker hoče glasovati zoper pogodbo z Ogrji in ker hočejo torej izreči nezaupanje oni vladi, ki je prodala štajerske Slovence v vsakem oziru Nemcem, in oni vladi, ki Slovincem dela krivico, da se prikupi Nemcem. Štajerski napredni Slovinci pravijo: Mi ne smemo poljubljati roke, ki nas tepe! Če bi poslanci zdaj vladi tlačanili, bi zaničevali sami sebe in odobraval, da nas Beckova vlada dela za podlago tujčevi peti. Skrajno nezaupanje sedanji vladi! Nasprotstvo tudi ogrski nagodbi, ki ni koristna Slovincem, ampak le Beckovi vladi! „Naš list“ in „Domovina“ pišeta zato dosledno proti nagodbi.

Ponemčjenje mariborske okolice je cilj, ki so si ga stavili nemški politiki v Mariboru. V Karčovinah smo imeli dozdalejšo, ki je bila sicer utrakvistična, vendar pod izbornim vodstvom nje ravnatelj, g. Nerata, ni služila ponemčevalnim namenom. To ni bilo po volji mogotcem v karčovinski občini, zato so v krajnem šolskem svetu minolo soboto sklenili, da se ima dosedanja dvojezična šola preustrojiti v popolnoma nemško. Proti sta glasovala samo g. ravnatelj Nerat in katehet O. Kasijan. — Vso narodno slovensko javnost, v prvi vrsti pa naše poslance, pozivljamo, naj zastavijo vse moči, da se ne posreči ta nakana zagrizenih renegatov in Prusakov!

Učiteljstvo na Štajerskem ima, kakor na Kranjskem, hude nasprotnike pri nekaterih duhovnikih. Cerkev in šola sta postala sovražna tabora! Tako je na Kranjskem, žalibog, a na Štajerskem nič bolje. Pred nedavnim se je n. pr. poročalo, da je kozjanski okrajni šolski svet sklenil prestaviti nekega nadučitelja nemu naj-

bolj zagrizenih in borniranih župnikov na ljubo. To je župnik Vurkele v Dobjem. Za njim je smrdelo že v Gornjem gradu. V Dobjem se je pa kmalu sprivil nad učiteljstvo. Tožaril in denunciral je vsakega, ki mu le količkaj ni bil po godu. Proti nadučitelju je napravil obširno ovadbo na deželni šolski svet in ker je vedel, da so njegove trditve lažnjive, se sam ni hotel podpisati. Njegovi priganjači so na njegovo komando prisleparjali od strank podpise. Čisto nasprotno so jim govorili o vsebini pritožbe ali pa niso pustili čitati, češ, da se mudi. Nadučitelj je sprivil potem vso stvar pred sodnijo in trije so bili zaprti po teden dni, drugi so pa z župnikom naprej preklicali vse kot neresnično in izmišljeno ter se zavezali plačati vse stroške. Stroške je seveda plačal župnik, ker je bil vsega kriv. Potem je tožil učiteljstvo, da se po zimi s snegom kepa in daje s tem „javno pohujšanje.“ Na to je pa tožil, oziroma dal tožiti nadučitelja, da ve za nemoralno življenje nekega učitelja in učiteljice, pa ničesar ne stori, da bi se to pohujšanje odpravilo. Nadučitelj je dejal obrekovalca na zatožno klop, in župnik Vurkele, zaslišan kot glavna priča, pravi na sodnikovo vprašanje: „Jaz sem videl, da je enkrat učiteljica vesila perilo na plot, učitelj ji je pa držal škaf s perilom; med perilom pa so bile — ženske hlače!“ Kako je župnik videl te ženske hlače, je neumljivo, ker med župniščem in dotičnim plotom je cerkev. Ali ima župnik Vurkele za take mične reči tako dobre oči, da vidijo skozi dvojni cerkveni zid ali pa tako dober nos, da jih je ovohal kar okoli cerkvenih voglov. Vsekakor pa je to znamenje, da mu ta delikantna stvarca ni neznana! Nekega suplenta je isti župnik javno hvalil kot najbolj pridnega učitelja, ker mu je na izprehodu sukno nosil. Dotični pa je bil tako dober in moralen učitelj, da mu je okrajni šolski svet pisal, „dass er auf seine weitere Dienstleistung verzichtet.“ Ko bi razni Vurkelci določali šolam učitelje, bi bilo bolje, da bi otroci doma svinje pasli, kakor pa v šolo hodili. Potem pa pridejo razni klerikalni poslanci, ki na javnih shodih hujskajo ljudstvo proti šoli in učiteljstvu in se hočejo z rimskimi hlapci vred rediti od ljudske zabitosti. Sramota za naobraženega človeka! Tako se je tudi pri nas na Štajerskem zanesel srdit boj med rimeci in učiteljstvom v vsako faro. Na eni strani hudič, pekel, prižnica, spovednica, ženske itd. kot pomočniki, na drugi strani pa odkrita, resnična beseda! A resnica mora zmagati. Ljudstvo mora s časom spoznati, da mu je učiteljstvo prvi in največji dobitnik, a spoznalo bo tudi, da so hujskajoči in združbe delajoči duhovniki za narod največja nesreča.

Davek na sladkor in „ljudski“ poslanec dr. Korošec. Proračunski odsek je imel dne 10. t. m. sejo, v kateri je razpravljalo o znižanju

sladkornega davka. In v tej razpravi je dr. Korošec izjavil, da slovenski poslanci zastopajo kraje, kjer je poraba sladkorja zelo majhna, in da bi se zato ne bilo čuditi, če bi ti poslanci glasovali proti znižanju davka. Vendar pa bodo milostno glasovali za to, da se zniža. Tako, slovenski delavci in kmetje, je govoril za Vas Vaš zastopnik dr. Korošec! No, glasovali so le 3 slovenski klerikalci — Žitnik, dr. Hočevnar in Demšar — za cenejši sladkor, drugi so se pa skrili.

Slovinci in Nemci na Štajerskem. V najnovjši številki časopisa „Statistische Monatschrift“ piše prof. dr. Pfaundler, da ima v zadnjih desetletjih 420.000 štajerskih Slovincov relativno mnogo več in celo absolutno nekoliko več porodov, kakor 760.000 štajer. Nemcev. L. 1890 do 1900 je imelo vseh 6 gornještajerskih polit. okrajev prirastke, ki so večji kakor poprečni prirastek v drugih nem. okrajih; a vendar niso dosegli Nemci poprečnega prirastka v slovenskih okrajih. Slovenski štajerski okraji se izredno hitro množijo glede prebivalstva; zlasti celjski in brežiški okraj sta se glede Slovincov silo pomnožila. Vobče se množijo Slovinci dvakrat hitreje kakor Nemci ter je njih položaj v tem oziru jako ugoden. Pisatelj meni, da bodo vsaj v 130 letih štajer. Slovinci po številu daleko močnejši kakor Nemci. Med Slovinci je več porodov in otroci manje umirajo kakor med Nemci. Dasi umre obče med Slovinci mnogo otrok ter je sploh umrljivost Slovincov velika, so vendar Nemci še na slabšem v tem oziru in sicer zato, ker imajo mnogo več nezakonskih otrok, ki zaradi zanemarjanja sila naglo mrjo. Nemških nezakonskih otrok je bilo na Štajerskem na deželi 28%, slovenskih pa le 10%. V nem. mestih pa jih je bilo celo 42% vseh otrok.

Koroško.

Koroški Slovinci imajo zdaj dva lista: „Mir“ in „Korošec.“ Ko ju prebiramo, vidimo, da bi mogla slovenski ideji oba silno koristiti ter hitro dvigniti narodno samozavest naših koroških rojakov. Prvo pa je, da naš koroški kmet čita in se izobrazuje. Kmet, ki čita, misli, sodi in postaja pristopen idealnejšim idejam. Drugo je, da postane naš koroški kmet naroden in ponosen na svoj jezik. Ponižnost in plahost je najnevarnejša lastnost našega Korošca. Hlapčeval je tujcem, se bal gospoda ter je skrival svoj rod in svoj jezik, kakor prirojen madež. Tega je v velikem delu kriva naša duhovščina, učeča ga le pohlevnosti, zatajevanja in tihega trpljenja. Če ga fanatizirate in navdate z radikalnim narodnim čustvom, ste rešili Korošce narodnega propada. Pasja po-

dobroto in zaslugo. Ravno je priromal do plota, kar zagleda petero potnikov, raztrganih, napol zmrzlih, očitno lačnih in žejnih, ki so se mu zdeli od daleč podobni obešenjakom. Žalostni so stali pred vrati, za njimi pa so se rogali stražarji; niso jih pustili dalje, da bi se priporočili darežljivosti Monne Eme. Gospoda Boga so zanimali ti ljudje; pristopil je in je pogledal.

Prvi je imel liro pod pazduho, drugi kist, mehurčke z barvami in dleto, tretji je nosil gosli, četrti krinko in narejeno brado, peti pa je tiščal kazalec na čelo. Silno se je razveselil je tiščal Bog: kakor nalašč je naletel na te podobne. Bili so pesnik, umetnik, godec, komedijant in modrijan, petero nepridipravov; marsikdaj so ga razjezili in nič kaj niso prispevali k njegovemu ugledu na pregrešni zemlji. Toda k dobri ljudje so bili vendarle in rad jih je imel, toinono jim je izpregledal.

„Zakaj ste žalostni, možje Galilejci?“ Tako jih je nagovoril; pogledali so ga in ga niso spoznali, kajti mislili so, da nosi Gospod Bog zlato sukno in demantne naočnike.

„Žejni smo!“ je rekel poet.

„Lačni smo!“ je rekel umetnik.

„Zebe nas!“ je rekel godec. Bil je namreč eigan, ravnosti, ki nam je že Zupančič povedal o njem, da se greje po zimi z mrežo.

„Smej se brazgotinam, ko ne nosiš ran!“ je dejal komedijant s patetsko gesto in turobnim basom.

Modrijan pa je vzela kredo iz žepa, pričel je pisati na začrneli plot in je dokazal Gospodu Bogu po Barbara, Celarent in Darapti hkratu, da tako ne pojde dalje.

Bog je umno prikimal in je dejal z velikim glasom:

„Ne bojte se, možje siromaki! Zakaj, prišla je ura, ko bo konec vaših bolečin . . .“

„Kako jih bode konec, ko še v grad ne moremo, da bi odpočili in se pokrepčali?“ so vzkliknili potepuhi. „Tu zadaj stoje možje Filištejci, ki nas ne puste do Monne Eme!“

Razsrdil se je Gospod Bog in je potrkal na vrata. Toda hripav glas je zaklel za njimi in je dodal:

„Ne boš me motil, pritepenec: ravno se češem. Že dolgo se nisem, pa naj se pozabim še na Sveti večer?“

„Jaz te počešem, trdosrčnež!“ je obljubil dobri Bog in je stisnil pest. „Ali veš, da sem Gospod Bog? Davi si me molil in zdaj se mi upiraš?“

„Tiho, raca na vodi!“ se je odzval drugi stražar. „Kako naj te poznam, če si res Gospod Bog, ako stojiš pa zunaj?“

In tretji je zarentačil:

„Če pravi Kranjec „ne!“, je Bog izgubil pravico. Hodi, odkoder si prišel!“

„Ali ti nismo rekli, očka?“ so se žalostno oglasili vagabundi.

„Otrite si solze, možje Galilejci, in pogledjte, zakaj, čudo, ki se vam obeta, je veliko!“ S temi besedami je Gospodu Bog napravil križ čez vrata. Glej, in odprla so se sama od sebe, stražarji so stali okameneli ob steni, sebi v kazni, poznim rodovom pa v eksempelj in v svarilo, in svobodna pot se je odpirala siromakom do grada.

Takrat so se razveselili pesnik, umetnik, in godec, komedijant in modrijan vsi v enaki meri in so zapeli Gospodu Bogu slavo. Nato so se napotili dalje, z nebeškim pomočnikom na čelu.

Tema je že prihajala, Sveti večer se je spuščal na zemljo, in Gospod Bog se je spominjal tiste noči, ko je v Betlehemu poslal sina odrešenika med nehvaležno človeštvo.

Prišli so v veliko dvorano, bogato razsvetljeno, vso blestečo se v zlatu in srebru. Tam je stalo veliko božično drevo, s svetlimi nitmi navešeno, s pentljami okrašeno, s cukrčki obteženo, in pisane svečke so rastle iz vej, kakor čudezni storžki z iskrecimi se demanti na koncu.

nižnost je najkvarnejša narodna lastnost Slovencev, a „Mir“ tega še danes ni izprevidel. Pač fanatizuje svoje bralce za katoliško vero, ki ni v Slovenceh v nobeni nevarnosti, toda slovensčina in narodnost sta mu dva pojma le za paradno frazovanje. „Mir“ prinaša pač cele strani novic o umorih, tepežih, požarih, objavlja smešnice in popise božjih potov, piše obširno o svinjah in goveji reji, a za slovensčino in za narodni radikalizem nima skoro prostora. Korošcu pa je predvsem treba navdušujočih članokov! Zato dela novi „Korošec“ prav, ko se s plamtečimi članki obrača na vest in dušo koroških rojakov: s tem bo koristil slovenski stvari resnično. Mi ne potrebujemo bedastega „novičarja“, nam Korošcem je treba narodne vzgoje in ponosne samozavesti. Dajta nam obeh „Mir“ in „Korošec!“

Korošec.

Grafenauer — hofrat. Človek bi mislil, baš koroški Slovenci se bodo z vso vnemo potegnili za to, da se da Jugoslovanom ministrarjaka. Toda vodstvo koroških Slovencev je tako zaslepilo klerikalno-strankarska strast, da ne vidi ničesar drugzga nego kranjski in koroški klerikalizem. Zato pa je tudi stališče „Mira“, glasilo koroških Slovencev, v zadevi jugoslovanskega ministrstva tako, da je „Mir“ že s tem dejanjem pri vsakem poštemenem Slovincu izgubil vse spoštovanje. Govoreč o novem nemškem ministru-rojaku, omenja nekako „zafkljivo“ tudi, da je celovski Dobernig imenovan v to ministrstvo kot „hofrat“, in pridene, da se mora v tem slučaju — če namreč Dobernig res postane hofrat — imenovati tudi Grafenauerja za hofrata češkemu ministru-rojaku!

Primorsko.

Tržaški občinski svet proti premestitvi slovenskega moškega učiteljskega v Gorico! Tržaška irredenta na pomoč goriški! Občinski svetnik Brochi je predlagal protest, češ, da bi se z novim učiteljskim „žalil laški značaj Gorice“ ter „bi se le pomnožile vrivajoče se slovanske čete.“ Dr. Slavik je dobro zavračal predlog, češ Gorica je glavno mesto pretežno slovenske dežele, kjer je že zdaj ženski oddelk učiteljskega in javna slovenska ljudska šola. Seveda je bil protest sprejet. — Ker je namestništvo razveljavilo sklep mestnega sveta, da morajo biti vsi javni napisi na javnih lokalih le laški, je ital. večina obč. sveta sklenila vložiti priziv. No, blamaža bo še večja. — Končno je sklenil ta famozni tržaški obč. svet, da je trg Caserma zazidati, da se hotel Balkan skrije za steno hiše v obliki nepravilnega pentagona. Hotel Balkan s svojim sloven. gledališčem in s

Ob drevesu pa je sedela Monna Ema in je jokala; bridko je plakala, kakor biserni grahki so ji vrele solze iz sivih oči. In ni se mogla potolažiti, zakaj dolgčas ji je bilo sami ob božičnem drevescu: nikogar ni bilo, da bi ji položil dar pod krasne in razsvetljene jelkine veje, nikogar, ki bi ji rekel odkritosrčno besedo ljubezni in bi ji vrgel žarek veselega smeha v srce.

Začudeno je pogledala Monna Ema na prišedše tujce, Gospod Bog pa je povzdignil glas in je dejal:

„Sama si, prijateljica moja, in tovariša ni pri tebi. Glej, in zato sem ti pripeljal v poset pričujoče moše galilejske; dovoli, o Monna Ema, da ti predstavljam doktorja Stihomisla, magistra Kista, eminenco Ciguljiča, lorda Sufflersona in Kaja Grakha Spekulacija. Vsi so lačni in žejni, in prihajajo k tebi, da jim postrežeš in da se z njimi poveseliš. Vrnili ti bodo po svoje in veliko ti bode plačilo.“

„Kaj hočem s temi ljudmi?“ se je začudila Monna Ema. „Kako so mogli uiti mojim policajem? Ne, nič ne maram takšnih ljudi: revna sem in ne morem žrtvovati. In kdo si ti, o možakar?“

Gospod Bog se je dobrodušno nasmehnil in ji je povedal, kdo da je. Čudo čudovito! Glejte, lice Monne Eme je zasijalo v rešpektu,

tiskarno „Edinosti“ tako strašno bode Lahe v oči, da so sklenili krasni moderni slovenski hotel zakriti ter pokvariti enega izmed najlepših trgov Trsta. Taki so tržaški „liberalni“ irredentovci. Rajši brezokusen barbar kot pravičen in pošten!

Goriško bo v delegacijah zastopal letos laški poslanec Faidutti, namestnik mu je Bugatto. Slovenski in laški poslanci se niso mogli zediniti, zato so žrebali in žreb je odločil za Faiduttija. Je že zopet vmes Gregorčičevo cincaje! V delegacijah bi moral zastopati baš letos Goriško slovenski poslanec, ne pa furlanski. Baš letošnje delegacijsko zasedanje je jako važno, ker je prvo po volitvah s splošno in enako volilno pravico. Pravijo, da bo prihodnje leto zastopal deželo slovenski poslanec. Če bo le res!

Posl. dr. Rybař in Ploj sta bila službeno zadržana in bolna, zato se glasovanja glede nagodbe nista mogla udeležiti; sicer bi bila oba glasovala proti nagodbi. To konstatujemo, da se poslancema ne bo delala krivica.

Štrajk tržaških težakov, ki ga je bila proglasila socijalistična stranka, se polagoma bliža koncu, in sicer žalostnemu koncu. Ne bomo in tudi ne maramo morda zanikati upravičenosti takega štrajka, saj se življenje tržaških težakov gotovo ne more imenovati baš ugodno, vendar pa je bilo vsaj lahkomišlno od strani socijalistov, da proglasijo ta štrajk ravno v tako neugodnem momentu, ko vsled finančne krize v Ameriki delavci kar trumoma zapuščajo Ameriko ter se vračajo v staro domovino. V takem času operirati s štrajki, se pravi pač izpostavljati se nevarnosti, da štrajkoveci prav lepo obsedijo na cedilu. Vzpričo tega se ni čuditi, če so delavci združeni v „Narodni delavski organizaciji“, delali in nastopali drugače, kakor je hotela socijalna demokracija. Ako se štrajk konča z negativnim uspehom, si bo morala to socijalistična stranka sama sebi pripisati, ker bi bila lahko previdnejše postopala kakor je. Bo pa tudi temeljita lekcija za njeno ignoriranje „N. D. O.“ Če ji je bilo za interese vsega delavstva, potem bi bila njena dolžnost, da stopi tozadevno v dogovor tudi z „Narodno delavsko organizacijo.“ Ako pa tega samo iz strankarske napetosti in sovraštva do „N. D. O.“ ni storila, potem je to le obžalovanja vredna lahkomišelnost. Socijalna demokracija je hotela uveljaviti svojo voljo preko „N. D. O.“ in z zahtevo po legitimacijskih listkih, ki naj bi jih imela v rokah edinole socijalna demokracija, celo proti „N. D. O.“, a je morala tekom štrajka pač uvideti, da to ne gre. „Narodna delavska organizacija“ je enkrat tu in zato treba ž njo tudi računati! Socijalna demo-

z globokimi prikloni je poljubila Gospodu Bogu roke in noge, zatrdila je vagabundom svoje neizmerno veselje nad njih posetom in jih je povabila za mizo, ki je bila polna vina in potic.

Veliko veselje je nastalo v gradu, spet se je zasmejala Monna Ema in žalost se je prhutaje umaknila iz bogatih dvoran. Gospod Bog je bil stoloravnatelj; pili so evička in rebuljico do belega dne in še drugi dan do večera. Zvečer se je pa gostiteljici jelo zehati: naveličala se je gostov in je mislila, da odidejo. Zategadelj je prinesla pred vsakogar mošnjo cekinov, dasi je bila prejšnji večer dejala, da ne more žrtvovati: tisto je bilo kar tako, zaradi lepšega. Gospodu Bogu je pa podarila tople, lastnoročno spletene nogavice. Govorila je napitnico in je dejala:

„Vesililo me je, o gospodje, in v čast si je prištelo moje srce, ampak, jaz nisem vredna, da bivate pod mojo streho.“

Lord Sufflerson je vstal v imenu drugih in je dejal:

„Denar že vzamemo, najlepša med gospemi, in tudi Njega nebeško Veličanstvo se ne bo branilo nogavic, toda proč ne maramo od tebe. Dobro je živeti s teboj: vsi, o Monna, smo se zaljubili vate.“

Ko je pa Monna Ema slišala, da jo njeni gostje ljubijo in da je ne marajo zapustiti, se je bridko razjokala v veliki svoji zadregi. Toda Gospod Bog ji je rekel:

kracija je „N. D. O.“ negirala, skrivala je sama sebi resnico in to se pač prej ali slej maščuje. In če se štrajk danes ali jutri res brez uspeha konča, potem bo na tem v mnogem kriva ravno ta kratkovidnost, ki jo nič manj tudi mi obžalujemo. Ta štrajk postane lahko prav nevaren vsej socijalistični organizaciji v Trstu.

Trgovsko in obrtno društvo za Goriško. Večerni trgovski tečaj, ki ga prireja „Trg. in obrtno društvo za Goriško“, je pričel dne 3. dec. t. l. v prostorih „Šolskega doma“. Podpredsednik tega društva, gospod Fran Kocjančič je povdarjal povodom otvoritve v lepih in zbranih besedah važnost takih tečajev in strokovne izobrazbe za povzdigo trgovine in obrti na deželi ter priporočal udeležencem, naj redno obiskujejo tečaj in marljivo sledijo pouku v njih lastno korist in zadoščenje prirediteljev. Na to je dal pojasnila ravnatelj Trg.-obrtne zadruge gospod Bajec glede pouka in učnega reda ter vpisal učence in učenke, ki se dosedaj še niso bili prijavi. — Priglasilo se je za ta tečaj 81 učencev in učenk. Iz tega je torej razvidno, kako veliki kulturni potrebi glede razvoja trgovine in obrti je zadostilo „Trgovsko in obrtno društvo za Goriško“ s prireditvijo tega tečaja. — Trgovci in obrtniki v mestu in na deželi, podpirajte to velevažno društvo, ki si je stavilo nalogo, povzdigniti trgovino in obrt Slovencev na Goriškem, in pristopite kot redni udje temu društvu.

Regulacija Soče. L. 1903 se je ustanovil v Gradišču ob Soči hidravlični urad. Kaj je v tem času ta urad pravzaprav storil, javnosti ni znano. Vemo le to, da napravlja Soča ob povodnjih in nalivih vsako leto občutno škodo, ter da votira dežel. odbor goriški vsako leto velike svote za obrambna dela pri Soči v Furlaniji. Gornji tok je zanemarjen slej ko prej... Z uvedbo splošne enake volilne pravice je prišlo v vlado nekaj več duha za različne gospodarske potrebe. Začela pa se je vlada brigati iz dobro znanih vzrokov posebo za južne dežele monarhije. Od 8. do 12. okt. se je vršil obhod v svrhu pregledovanja načrtov za ureditev Soče, Tera in Idrije; te načrte je izdelala c. kr. hidrotehnična ekspozitura v Gradišču. Dne 12. okt. se je podpisal v Gradišču komisijski zapisnik. Zastopniki dežel. odbora so izjavili, da pozdravljajo z veseljem zanimanje pristojnih činiteljev c. kr. državne uprave za ureditev srednjega in spodnjega Sočinega toka, za ureditev Tera na avstrijski strani in za uravnavo spodnjega toka Idrije. Izrazili so obenem željo, da bi se c. kr. hidrotehnični ekspozituri v Gradiški dala navodila glede takojšnje poprave načrtov v smislu sklepov na lieu mesta.

„Punica, punica, brez zamere, ampak tvoja neumnost ne pozna mej!“ In prijazno jo je vščipnil v rdeče lice. „Vidiš, nismo te še obdarovali; zatorej dovoli, Monna Ema moja draga, da ti v znak svojega posebnega zanimanja in svoje velike naklonjenosti podarim košček pameti, ki je baš primerna za tvojo nežno žensko naravo!“

S temi besedami je dobri Bog potegnil iz žepa lično pamet, v pergamentu vezano in z lepim zlatim naslovom. Kakor hitro jo je držala Monna Ema v rokah, se je vsa izpremenila in je povabila vseh petero tujcev, da so se za vse čase naselili pri nji. Od tistih dob ni bilo več dolgega časa na njenem gradu; sami veseli in jasni dnevi so se vrstili in solnce je sijalo noč in dan. Gospod Bog je ni pozabil in se je večkrat oglasil pri nji.

Zdaj je ta pravljica pri kraju; in meni se zdi, da bi bilo treba izumiti zanjo drug naslov. Zakaj, da bi se Monna Ema izpreobrnila in da bi sprejela pamet, ki ji jo ponuja dobri Bog vsak dan, nele na božični večer, to — ne zamerite mi, ljudje krščanski — ampak zares, to je božji milosti sami nemogoče in se niti v spodobni pravljici ne zgodi.

Vladimir Levstik.

Kranjsko.

Taktika Jugoslovanske zveze je doživela fiasko. Ta fiasko je toli očividni, da je brezuspešno pokrivali ga. Dasi smo z vsem srcem naklonjeni tej Zvezi, ki najlepše reprezentuje vzajemnost Jugoslovancev, se vendar pri vseh svojih simpatijah ne moremo vzdržati sodbe, da je bila dosedanja taktika te Zveze nedosledna, nevztrajna, neodločna in da je hodila krivenčasta pota brez ravnega in jasnega bojnega načrta. „Slovenski Narod“ je prinesel v ponedeljek članek z naslovom „Taktika jugoslovanskega kluba in poslanec Hribar.“ Ta članek naj bi bil menda nekaka opravičba, nekak oficijalen zagovor, a je v istini obsodba. Iz njega smo izvedeli sledeče resnice: Jugoslovanska zveza je delala na Dunaju predvsem politiko hrvatsko-srbske koalicije v Budimpešti, ne pa slovensko-hrvatske politike Cislitvanije. — Jugoslovanska zveza je načelno sklenila takoj pričetkom, da podpre svoje brate v Budimpešti z obstrukcijo v avstrijskem državnem zboru. Z začetkom te obstrukcije pa je odlašala in odlašala Jugoslovanska zveza tako dolgo, da je zamudila pravi hip. Nakrat so bili namreč člani te Zveze neskladni glede taktike: eni so bili še vedno za obstrukcijo, drugi pa le za govorniško opozicijo. Evidentno je, da izda govorniška opozicija v dež. zboru toliko, kolikor pomaga Blažev žegen pri boleznih. To cinčanje, to omahovanje med obstrukcijo in med opozicijo, ta neskladnost glede taktike je rodila seveda disgustacijo med člani, in še 26. novembra Jugoslovanska zveza ni bila edina, kaj hoče. In zgodilo se je: Roma deliberante Saguntum perit. 28. novembra je nastopil dr. Chiari s svojim nujnim predlogom, in — fiasko zveze je bil gotov! Zbornica je z 256 glasovi sprejela dr. Chiarijev predlog, da se začne nujno razpravljanje nagodbenih predlog. in Zveza se je pri glasovanju razdelila na tri oddelke: poslanec Hribar je glasoval za predlog, večina članov Zveze proti predlogu, nekaj pa jih sploh ni glasovalo! „Sl. Narod“ upa, da bo ta izkušnja izmodrila in izučila „Zvezo“ za prihodnost, ter dostavlja, da stoji „Zveza“ danes prav tako trdno, kakor je stala prej. Niti različno glasovanje o nagodbi ni edinosti „Zveze“ niti najmanjše omajalo, piše člankar, ki pa dostavlja: „Če bodo člani Zveze v vseh važnih zadevah vedno tako enodušni, kakor so bili v svojih nazorih glede bratovske dolžnosti, podpirati Hrvate in Srbe v budimpeštanskem parlamentu, ako bodo operirali zanaprej po strogo določenih načrtih, ni dvoma, da morejo v sedanji dobi drž. zbora doseči še prav lepih uspehov.“ Da, da: „če“ in „ako“! Najprej strogo določen načrt in potem doslednost in odločnost v taktiki, gospoda! Vsega

Tutti frutti.

Iz Prage dne 12. dec. 1907.

Za božič zopet razstave! Letošnja zima v Pragi je bogata na razstavah. Komaj so odšli iz „Manesa“ impresionisti in komaj je Holárek zapustil Rudolfinum, že je tam nova umetniška razstava. Koncem svojega desetletnega delovanja je priredila „Krasoumna jednota pro Čechy“ svojo XXV. razstavo „Jednote upodablajočih umetnikov“. Objednem so vinograjski umetniki pod zaščito „Meščanske besede“ razstavili svoja dela v znani Gröbejevi vili. Pri Topiču se je za „Češko grafiko“ izkazal Jansa s svojimi motivi iz stare Prage, pri Kočiju pa so razstavili svoja dela po vrsti trije umetniki R. Adámek, A. Zeyer in Fr. Horký pod naslovom: Z říše pohádek (Iz kraljestva bajk).

Razstav je torej mnogo in tudi obiskovalcev ne manjka. To spada k javni vzgoji. Ta vzgoja ni težka, ako so sredstva in material. Človek sreča na umetniški razstavi tudi pristnega Pražana, ki bi mu ne prisodil večje duševne želje — nego da spiže zvečer petnajst smihovskih; in vendar pride tudi ta pogledat za onih par „šestakov“, „co všeko matujou.“

tega pa doslej ni bilo, in zato nam je iskreno žal. Spričo povedanega pa je tudi jasno, da je postopal posl. Hribar pravilno, misleč — vođigled razcepljenosti svojih tovarišev in neodločnosti njih taktike — predvsem na interese svojih volilcev v Ljubljani. Dosegel je s tem uspehe, ki so zanj častni in vsemu narodu koristni.

Realna politika kranjskih Nemcev. Dospisnik „Našega lista“ je imel priliko v daljšem razgovoru z enim izmed najodličnejših ljubljanskih Nemcev razpravljati o najnovejšem kurzu v politiki kranjskih Nemcev. Razgovor je provzročila znana enunciacija dr. Eggerja glede bivše zveze z narodnonapredno stranko in glede najnovejših dogovorov s takozvano S. L. S. Dotični ljubljanski Nemeec, ki je igral pri zadnjem volilnem boju zelo važno javno ulogo, je dejal: „V naši kazini se je že dolgo in čim bolj širil nazor, da je zadnji čas za Nemce, da začno realno politiko. Ta nazor, ki ga precej časa zlasti starejši somišljeniki niso odobraval, je dobil končno vendarle med nami večino ter se je sprejel tudi v politični program našega društva. Izprevideli smo Nemci, da moramo svoje zveze uravnnavati le po realnih koristih ter se prislanjati tja, kjer se nam ne delajo le prazne obljube, nego nudijo tudi realne koristi. Storititi moramo to iz čiste samoobrambe, ako nočemo, da ne zaidemo med dvoje mlinskih kamnov. V Mariboru ste Slovenci postopali prav tako, kakor smo postopali mi v Ljubljani. Naprednost, svobodomiselnost, kulturni boj, — res, vse lepo, a za nas nimajo brez realnosti te besede nobene koristi. Mi si moramo pridobiti resničnih in stvarnih koncesij, sicer smo izgubljeni. Idealna načela so lepa na papirju, a naša stranka ob njih umira. Zato pa bomo ljubljanski Nemci podpirali — vsaj za sedaj — slovenske klerikalee pri vseh volitvah. V ljubljanskem obč. svetu nam grejo trije mandati, in dobiti jih moramo. Liberalni Slovenci nam teh mandatov niso dali, a tudi naše posesti v deželnem zboru nam nočejo zajamčiti. Zato pa se je za nas nehala doba slepe vere, zato hočemo pozitivnosti in realnih uspehov. Ali se nam ta najnovejša taktika posreči, še ne vemo; gotovo pa je, da nam ne pojde slabše, kakor nam je šlo doslej. Nismo vsi šovinisti, a dobri Nemci smo vsi brez razločka, zato smo danes složni v svoji realni politiki.“ —

Dr. Krek in Gostinčar proti delavstvu. „Slovenec“ je prinesel uvodni članek, v katerem govori o znanih nujnih predlogih zastran draginje živil. Spravlja se poleg drugih poslancev tudi na poslanca Robleka in Štreklja. Z bobnečim patosom grmi, da treba pibiti za vse čase, da so glasovali slovenski liberalci za socialno demokratski predlog Schrammlov, ki je naperjen naravnost proti obstoju našega kmet-

V Trst je baje šlo pogledat razstavo deset Ljubljančanov. In vendar jih je še mnogo v Ljubljani, ki niso videli morja. Pa saj bi morda niti Save ne bili videli, ko bi ne bilo tam Aleša z dobrimi klobasami in izvrstnim evičkom! — Ampak ne čudimo se; vzgoja k umetnosti se tu začinja zgodaj v mladosti. Takrat je čas razviti v mladi duši smisel za umetnost in vzbuditi ljubezen do nje.

Mlada Boleslava n. pr., ki je pol manjša nego Ljubljana, je imela letos štiri umetniške razstave. Morda je to že hiperprodukcija, ampak res je, da je umetnost v Čehih ljubljena. Treba je ljudi učiti, ljubiti jo.

Pretekli teden je bil v Rudolfinu koncert za otroke, obširna mladinska literatura skrbi za pravo čtivo in kraljestvo bajk nudi sedaj češki deci nekaj, česar nima vsako mesto. Tu se začne z umetniško vzgojo ljudstva, in tako izginjajo počasi tipi starih Broučkov, ki jih je tako dobro popisal Svat. Čech. Tako bi morda tudi pri nas začel izginjati oni tip, ako bi se ga začelo z vzgojo odpravljati. Pa dovolj o tem!

Razstava v Rudolfinu nas zanima predvsem, ker najdemo med umetniki tudi Slovence.

skega stanu. Poslanec Štrekelj pa je storil prav, ko je glasoval za nujnost predloga, naperjenega proti draginji živil. Kraški in vipavski kmet-vinogradnik, katerega zastopa Štrekelj, se ne more prav nič ogrevati za želje tistih bogatih agrarcev na severju, ki niso več kmetje v pravem pomenu besede, ampak so kmečki magnatje, kakoršnih pri nas ni. Tam gori je živinoreja čudovito razvita, pri nas je ni skoraj nič. Kraški in vipavski kmet imata toliko živine, kolikor je neobhodno potrebujeta. Če prižene živino na trg, stori to, ali ker nima krme, ali ker treba prodati, da se še bolj ne zadolži. Kmet iz Štrekljevega volilnega okraja prodaja le vino iz svojih pridelkov, vsega drugega toli malo, da skoraj ne prihaja v poštev. Zato pa se njegovi interesi bližajo interesom delavca, in draginjo občuti tako, kakor meščan. Zaraditega je prav krivično od strani „Slovenca“ in njegovih trabantskih listov, da se zaganjajo v Štreklja ker je glasoval za nujnost. Za nujnost Schrammlovega predloga je glasovalo v poslanski zbornici 207 poslancev, proti 192. Iz Slovenskega kluba, t. j. Šusteršičevega, nista glasovala ne za, ne proti poslanca dr. Krek in Gostinčar, marveč sta se absentirala! „Slovenec“ pa laže, da so kot en mož zastopniki slovenskega ljudstva (to naj bi bili člani „Slovenskega kluba“) — glasovali proti nameravanemu uničevanju kmetijskega stanu. V „Slovenskem klubu“ samem sta se dobila dva poslanca, ki sta bila bržčas za nujnost predloga, ali si nista upala glasovati, ker ni ukazal tako dr. Šusteršič. Za nujnost predloga so glasovali tudi češki narodnokatoliški poslanci. Ali tudi ti delajo naravnost proti obstoju kmetijskega stanu? V ečina v zbornici je glasovala za nujnost. Kaj je res ta večina proti kmetu? Saj je v njej vendar veliko število zastopnikov kmetijskega ljudstva! Sicer pa je sramota, da sta se dr. Krek in Gostinčar odstranila iz zbornice. V Ljubljani se delata oba velika socialista ter imata delavce in male obrtnike za norca! Baš delavci, obrtniki, mali uradniki, železničarji in drugi najrevnejši davkoplačevalci najgroznejše čutijo, a naša katol. socialistična sta jih zapustila, jih izdala ter sta pomagala, da so zmagali — ne ubožni kmetje, nego velepodjetniki, magnatje in različni eiganski baroni.

Klerikalee in draginja. Na shodu obrtnikov na Dunaju je omenil neki obrtnik, da je nasvetoval klerikalni minister Gessman deputaciji malih obrtnikov, „naj si obrtniki sami pomagajo, in potem jim bo že Bog pomagal.“ — Pomagaj si sam in pomagal ti bode Bog, klerikalee pa nikdar ne! Ko so prišli dunajski učitelji prosit župana dr. Luegerja za pomoč v sedanji silni draginji, jih je zasmehljivo zavrnil ter jim milostno svetoval, naj tolažijo glad svojih rodbin s kupletom „Pflaste-

Slikar Žabota je razstavil 4 slike: Večerno solnce, Tulak (vagabund), Pastirja z otoka Benetk in Večerna nalada. O nadarjenosti našega mladega rojaka Žabote spričuje že to, da je nekaj njegovih slik (Večerna nalada in Tulak) prinesla „Zlata Praha“. Tudi na razstavi se njegova „Večerna nalada“ odlikuje v večernem solncu ter se kaže iznova fino izražanje svetlobnih efektov. „Tulak“ je posrečeno delo, dasi manje vpliva s svojo temnoto. Med umetniki najdemo znana imena: Ženišek (veliki portret kard. Schönborna) in Vlaho Bukovac, kterege slike se odlikujejo. Bukovčeva „Morderna Kirka“ je morda najkrasnejša slika na vsej razstavi. Razstavljenih je čez 130 del, med njimi nekaj kipov. Med slikarji dobimo pristaše vseh različnih struj. Kaže se, da se hočejo moderni Vinogradi v umetniškem oziru emancipirati od stare Prage. Konkurenca v tem oziru bo gotovo v korist umetnosti in občinstvu.

Stara Praga pada sedaj v prah in vstaja nova, moderna. Pri najboljši volji in pri vsem prizadevanju „Kluba za staro Prago“ véasih ni mogoče prizanesti onim karakterističnim hišicam, ki so za Prago tako značilne. Teh starih slogov se je lotil Jansa in je vsaj v slikah ohranil staro Prago. Na razstavi je partija

rerlied". Učitelj, žvižgaj in poj, pa ti neha kruliti želodec! Taki so dunajski katoliški socialisti! Zato pa seveda tudi dr. Krek in Gostinčar ne moreta biti proti draginji živil. No, naši klerikalci so bili celo proti znižanju cene sladkorja, kajti pri glasovanju so zbežali vsi razen treh iz zbornice. Taki so ti prijatelji ljudstva in revežev!

Za domovino je kri pretil! Kdo? I, junak dr. Iv. Benkovič! Mladi mož ima srečo. Reklamo ima, ogromno, prekrasno reklamo. In celo zastoj! Drugi poslanci si morajo reklamo drago plačati, klečeplaziti morajo okoli žurnalistov, odlikovati se s tem ali onim; dr. Benkoviču pa je treba le mirno stati in kramljati z dr. Korošcem, — reklama, to se pravi lesen okvir miznice, mu prileti kar sama na glavo. Dr. Benkovič pade na polju slave, krvavi, izraste mu na čelu rog, poslanci ga odnesejo iz zbornice, ga obvežejo, in — dr. Benkovič se vrne smehljaje zopet v zbornico. To zadošča, da so zdaj vsi časopisi Avstro-Ogrske in še Nemčije polni dr. Benkovičeve slave. Prelival je svojo kri! Padel je kot junak pod mizo! „Extrablatt“ je prinesel ves krvavi prizor že naslikan in dr. Benkoviča kar trikrat v različnih hipih: dr. Benkovič zadet — dr. Benkovič zdrav — dr. Benkovič bandažiran! Ali ni to imenitno? Zdaj pa bodo sledili še „Interessantes Blatt“, „Wiener Bilder“, „Weltblatt“, „Kronenzeitung“ in morda še „Woche“! Vsi bodo „malali“ dr. Benkoviča junaka, ki je prelival kri, zadet od miznice maloruskega brata, besnečega dr. Baczynskega; od ust do ust, od vasi do vasi pojde ime dr. Benkoviča. Tako je postal mož slaven nehote. „Prokleta srečo ima,“ kolne marsikak njegov tovariš ter ga zavida za krvavi rog na čelu. Taka reklama! Najprej boj s stolom z dr. Sernecem, zdaj boj z miznico dr. Baczynskega! Zares, pasja sreča!

Dolenjska železnica. Ako se podaljša dolenska železnica preko Hrvaške v Dalmacijo, namerava trgovsko in vojno ministrstvo zvezati s posebno progo „Alpsko železnico“. To je najnovejša proga, ki veže severne dežele s Trstom čez Bohinj. Od te proge bi se pri sv. Danielu (Štanjel) na Krasu odcepila nameravana proga ter peljala čez Postojna na Rakek, v bližini južne železnične proge na Cerknico čez Bloke na Lužarje, Dobropolje in se zvezala z dolensko progo v smeri med Žalno in Zatičino. Ta proga bi se imela izvršiti v treh letih. Bila bi velevažnega pomena v slučaju vojne ter v trgovskem in gospodarskem oziru. Hrvaška bi bila zvezana z najkrajšo črto z jadranskim morjem, enako tudi Dolenjska z Belokrajinjo. Naše edino primorsko pristanišče Trst bi se izdatno povzdignilo, ker bi precejšnji del, če bi se ta proga ne zgradila, odpadel na Reko. S to progo postane Kranjska nekako glavno

Hradčani s Karlovim mostom predstavljena v več slikah, vsaka v drugi svetlobi. In res, človeku se zdi, da krasna panorama, ki se kaže z nabrežja Vltave, izpreminja vsak dan svojo krasoto ter se kaže vsak dan v novih barvah. Jansa je mojster v svoji stroki, in stara Praga mu bo ohranila ime.

Bajka je nudila češki slikarski moderni mnogo uporabnih snovi. Zato vlada v „Kraljestvu bajk“ divja živahnost fantazije. Vsi trije umetniki so si v tehniki in snoveh dovolj sorodni. Najbolj divji je Horký. Čarovnice, jarebabe, strahovi, prikazni, razne domišljije, navivne duše, vse to živi v svetu bajk. Podobna umetniška razstava je gotovo vzgojevalnega pomena in budi otroku živo fantazijo o prirodi in njenih močeh. Bajka, ki jih sedaj ilustrirane v tem stilu izdaja založništvo Hočí, bodo gotovo ena najlepših mladinskih zbirk. Srečna češka deca! Pri nas še dolgo ne bomo mogli nič podobnega nuditi svoji mladini.

Ali bi ne bila dolžnost Mohorjeve družbe, da poda mladini zbirko slovanskih narodnih bajk v primerni obliki? Pri nas je v tem oziru velik nedostatek, kajti še to, kar imamo izdano za mladino, je deloma po vsebini neuzžitno in tudi škodljivo, deloma pa izdano v

križišče svetovnih železnic, s čimer se povzdigne industrija in druge gospodarske panoge. Nikakor se pa vojno in trgovsko ministrstvo ne more sprijazniti z zvezo Vrhnika-Postojna; več upanja je za zvezo Vrhnika-Idrija-Sv. Lucija pri Tolminu.

Skupščina „Zveze slovenskih pevskih društev“ se vrši v Ljubljani v nedeljo, dne 29. t. m. ob 10. dopoldne v dvorani „Glasbene Matice“. Pevska društva opozarjamo na koncert „Zveze moravskih učiteljev“, (50 čeških učiteljev-pevcev iz Moravskega) ki se vrši ta dan ob 5. popoldne. To bo izvanredna prilika, katere noben pevec ne bi smel zamuditi.

Javno predavanje priredi „Splošno slovensko žensko društvo“ v nedeljo, 22. t. m., ob 8. zvečer v Ljubljani v Mestnem domu. Predava gosp. profesor dr. Fr. Ilešič o temi „Podedovanost in vzgoja“.

Božične počitnice za ljudske, meščanske in srednje šole v Ljubljani, Idriji, Kočevju, Kranju, Novemestu in v Št. Vidu nad Ljublj. so določene od 21. t. m. do vštete 2. januarja 1908. Na vseh drugih ljudskih in meščanskih šolah na Kranjskem pa trajajo božične počitnice od vštete 24. t. m. do vštete 1. januarja 1908.

Za vojaške begunce je izdal cesar dne 26. m. m. odlok, da se pomiloste, in tudi oni, ki niso prišli na nabor, so se kazni oprostili, ako so se zglasili naknadno. Ker pa razni polki tega odloka niso izvrševali enotno in so vojake zadrževali v službi ali celo v ječi, je poslanec Pogačnik na to zlorabo opozoril vojno ministrstvo, ki je odredilo, da se postopa po interpelacijah cesarja. Posredovanje posl. Pogačnika je imelo popoln uspeh.

Družba sv. Cirila in Metoda — pa narodni davek. Živahno delovanje vodstva družbe sv. Cirila in Metoda pozdravlja gotovo z veseljem vsak zavedni Slovenec. Vodstvo pa se zaveda svoje velike naloge, trudi se po vsej moči za doseg družbenih namenov, povsem logično je toraj, da misli na „factotum“, na blagajno. Ako odreče blagajna, odreči mora še tako skrbno vodstvo, škodo pa trpi Slovenstvo. Razno blago so prodaja družbi v korist, narodni kolek, računski listki, razglednice (za božič in novo leto se že naprodaj!) donašajo družbi dohodkov, nabiralniki vsprejemajo vsak, tudi najmanjši dar, vse v prosveto našega naroda. — Potrebe pa se kažejo nove in večje, vsem bi rado ustrezalo vodstvo. V ojačenje družbine blagajne je storilo družbino vodstvo še en korak dalje: nabirati narodni davek. Ko je vodstvo razglasilo ta novi vir družbinih dohodkov, objavili so se nekateri rodoljubi naravnost družbi, drugi posameznim funkcionarjem, da so pripravljene plačevati mesečno po 1 K narodnega davka do preklica. Imena teh plemenitih rodoljubov objavili bomo v

obliki, ki ni za mladino. Lepa knjiga budi ljubezen v mladini, v lepi knjigi je začetek umetnicke vzgoje.

Bliža se božič. Izložbe se polnijo. Sama umetnost za mladino, založniki pa se kosajo, kdo prinese mladini lepših božičnih darov. Po prodajalnicah je živahno, vse išče, s čim bi okrasil svoje kraljestvo bajk... S slikami in knjigami. Srečna češka deca!

Na velikem Vaclavskem namestju (trgu) primerjajo spomenik sv. Vaclava. S tem spomenikom, ki je največje delo največjega češkega kiparja Myslbeka, so hoteli postaviti Čehi za vse čase nekaj monumentalnega. Velikanski spomenik je imel stati na Vaclavskem namestju, ki je eden najlepših trgov v srednji Evropi. Sedaj primerjajo, a spomenik je — prevelik. Zakril bi vse lepo ozadje deželne muzeja in motil bi celotni prospekt. Najbrže bo treba iskati prostora drugod. Praga ima smolo s spomeniki. Jungmann sedi brez pomena v svojem kotu, Karl IV. je skrit za mostom. Za Palackega so položili že temeljni kamen, a so ga preselili drugam, kjer zopet ni ugajalo, Husa ne vedo, kam bi postavili in sedaj je še sv. Vaclav skazil veselje, da ne bo stal na svojem trgu. Brez dvoma bo treba po-

listih hvaležno jim priznavajoč njihovo požrtvovalno narodno mišljenje in jih staveč v posnemalni vzgled rojakom. Danes omenjamo rodoljube na Zidanem mostu. Tu stoji na čelu odlični mož g. Jos. Mohorko, kateremu so se pridružili takoj pričetkom častiti narodni davkoplačevalci: K. Štefin, Jos. Pipan, Ernest Vargazon, K. Szillich, A. Dorrer, Jak. Jančar, Fr. Škerjanec, Ivo Strniša, Ljudevit Strauss, Josip Lauter, Drag. Pšeničnik, Ant. Tručl, Iv. Logar in Ivo Petrak. V tej častiti družbi imamo raznih uradnikov in učiteljev, ki bodo pridružili svojemu krogu vse okoliške narodno misleče rojake in bodo ustvarili iz malega semena veliko, krepko drevo narodnega življenja, ki bode čvrsta opora naši dični družbi. Rojaki! Tu vam podajamo vzor rodoljubnih Slovencev, posnemajte jih pomneč besede našega Gregorčiča: „Ne le, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.“ — Nabiralne pole narodnih davkoplačevalcev si je družba uže nabavila, razpošilja jih z znanimi naslovi zavednim rodoljubom, priporoča pa se, da se za te pole oglase pri družbinem vodstvu naravnost vsi, katerim bi se pole ne uposlale, sami pa bi bili pripravljene pridobivati novih narodnih davkoplačevalcev. „Kdor se čuti Slovenca, mora simpatizirati z družbo sv. Cirila in Metoda,“ rekel je govornik pri veselici podružnic šentpeterskih v Ljubljani in — prav je govoril!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani javlja vsem svojim podružnicam po širši domovini, da se sestavlja družbina bilanca za solčno leto. V bilanco se postavijo vsako leto vsi zneski, ki so bili poslani centrali od 1. januarja do 31. grudnia. Prosi se vljudno, da se v svrhu sestave redne bilance upoštevajo vsi tozadevni zneski vsaj nekaj dni pred novim letom.

Prve ali zadnje igre dobiček družbi sv. Cirila in Metoda!

Prijatelj našega lista nas opozarja, da ima Šešarkova trafika v Šelenburgovih ulicah naprodaj „Südmarkine“ užigalice! Ali je to mogoče?!

Turistika se razvija! V kočah „Slovenskega planinskega društva“ je bilo letos število turistov sledeče: V Triglavski koči 550 (lani 361), v Orožnovi koči 438 (lani 295), v Kadilnikovi koči 878, v Aljaževem domu v Vratih 784 (lani 324).

Promet tujcev na Tirolskem. Od 1. okt. 1905 do 1. oktobra 1906 je obiskalo Tirolsko 800.000 tujcev. Od teh je ostalo 550.000 od 1 do 3 dni, 230.000 od 3 do 6 tednov in 20.000 dalje nego 6 tednov. Ako je vsak tujec izdal na dan 15 K je nesel tujski promet Tirolski 66 milijonov.

čakati, da moderna Praga pripravi trgov, kjer bodo novi spomeniki zavzeli svoja mesta.

Sedaj je zopet težava s slavnim Maroldovim delom: „Bitva pri Lipanah.“ „Vystavište“ se pripravlja za bližnjo jubilejno gospodarsko razstavo leta 1908. in je „Bitva u Lipan“ v napotje. Kam ž njo? To je ena najkrasnejših panoram v Pragi, umetniško delo prve vrste. Tako je res čudno, da je v umetnost ljubeči Pragi malo prostora za umetnost. Za premestitev panorame se je zbrala takoj posebna svota, da ostane na razstavišču.

Še ena novica! Tenorist Mařak je zapustil Nar. divadlo. Odsel je bil na dopust v Francijo; med tem je prišel gostovat slavni pevec Herold iz Kodanja, občinstvo je bilo navdušeno, kritika ga je hvalila, in domači pevec je bil — užaljen... Pisal je, da se ne vrne... To so zatrepetala ženska srca v Pragi! Bil je najljubljeni praški pevec, oboževan tenorist. Zdaj je pisal, da se ne vrne, ker so ga baje Pražani tako lahko pozabili. Njegov nastop vzbuja splošno nevoljo. Vidno je, da je to samo inscenirana zahteva za letnih 40.000 K. Kaka sreča je biti oboževan operni tenorist! Igra si lahko z glasom, z igro, z občinstvom in intendantom. Govori se pa tudi, da si Slezak nazaj ne upa zaradi neke ljubezenske afere...

Začetek šolskega leta in velikih počitnic na ljudskih in meščanskih šolah. Deželni šolski svet kranjski je določil, da se od šolskega leta 1907/8 dalje začne šolsko leto na vseh ljudskih in meščanskih šolah z dnem 16. septembra, zaključiti pa s 16. julijem. Le na šolah v Kranjski gori, Ratečah in Beli peči so glavne počitnice med 1. avgustom in 30. sept. na šoli v Vojskem in na nasilni šoli v Vrhu pri Logatcu pa od 1. januarja do 28. februarja.

Književnost.

Aškerc Anton: Jadranski biseri. Balade in romance slovenskih morskih ribičev. V Ljubljani 1908. Založil L. Schwentner. Str. 154. Cena broš. 3 K. Eleg. vez. K 450. — „Jadranski biseri“ so — 10. pesniški zbornik našega Aškercja, a slavil se ni zato nikak jubilej, niti po dunajskih niti po ljubljanskih vzoreh. Aškerc se pač ni dal slaviti, in zato niso izšle ženijalne karikature ženijalnega avtorja z jetično glistasto Muzo, in prizanešeno nam je bilo pri tej priliki sploh z vsem, kar količkaj diši po reklamskem bobnu. Tako slavi jubilej svoje 10. pesniške knjige umetnik mož! Vseh knjig in brošur, kar jih je podaril Aškerc svojemu narodu doslej, je seveda že več kakor deset ter so med njimi poleg literarnih študij tudi potopisi, dramatski spisi, polemike in prevodi. Karkoli pa je doslej izdal Aškerc v tisku, vse je naši literaturi v čast ter pomenja za našo književno umetnost resničen napredek. Kot epik po svojem pesniškem poklicu se je Aškerc seveda zmeraj povračal k historičnim snovem, k baladnim in romančnim sujetom, ki jih je iskal in našel največ in najlepših v življenju in v historiji svojega naroda, pa seveda med Jugoslovani, na Balkanu, pa v Rusiji, v orijentu ter celo v Afriki. Navidezno je porabljal torej tudi tuje snovi, toda tuje so bile morda včasih pač le njegovim čitateljem, ne pa Aškercu. Naš pesnik prvak je kakor občutljiva fotografska plošča: kamor pride, povsod odnaša najlepše vtiske, ki jih predeluje potem doma v pesniške umotvore. In ker je Aškerc popotnik odprte duše in odprtega srca, se vrača z vsake poti bogat kakor čebela, ko zahaja solnce. Dasi ljubi Aškerc široki tuji, zlasti slovanski svet, mu je seveda vendar najdražja domača zemlja. L. 1906 in 1907 je potoval med slovenskimi ribiči ob Adriji ter je živel dolge tedne v Barkovljah, v Kontovelju, v Grljanu ter po vaseh pri Sv. Križu, na Brežini, na Proseku, v Devinu in drugod v tržaški okolici. In kakor marljiva čebela je nabiral epskih snovi med našimi Primorci, baladnih in romančnih motivov, pravljic, pripovedek in vraž ter se je nato vrnil v Ljubljano, kjer nam je spisal zares slovensko zbirko balad in romanc z naslovom Jadranski biseri. 53 epskih pesnitev je povil Slovincem za božični

Novo krasno gledališče na Kral. Vinogradih žanje velikanske uspehe. Repertoar je izboren, člani marljivi in izvrstni, gledališče vsak dan razprodano. Weissova opera „Poljski žid,“ ki v Ljubljani ni ugajal ter je doživel v enem celem mesecu jedva dve reprizi pred prazno hišo, se je pela v štirinajstih dneh že 7 krat v razprodani hiši! Vrehlickega dram. legenda „Godiva“ pa v štirinajstih dneh že 6 krat! V Weissovi operi poje glavno ulogo g. Ouřednik (kakor v Ljubljani!), v Vrehlickega dramu pa igra naslovno ulogo g. Taborska. Bivši ljubljanski pevci in igralci žanjejo tu največje priznanje, vsi listi prinašajo krasne kritike in povsod vidiš njih slike. V Ljubljani jih pa niso znali ceniti ter so jih — bagatelizirali! — G. O. Boleška je našel pri praški kritiki izredno hvalo in g. Taborský igra že danes glavne uloge. Tudi gdč. Rejsova (altistka) ugaja, a primadona je g. M. Skalova, bivša priljubljena prva pevka v Ljubljani.

Tako je božič v Pragi letos prav lep in plodonosen!

J. L.

šopek: „strahu so polne, polne so prelestij . . .“ Tu se opeva veselje in toga, sreča in nezgoda, udarci usode in ljudske zlobe, zvestoba in izdaja, zmaga in poraz, ljubezen in sovraštvo, polna strast in junaška žrtve: — nebroj najrazličnejših motivov, med katerimi igrajo morski spak, škrat, morski mož, sirene, fate in celo hudič v podobi veslarja, ribiča, črnega mačka, kozla, ali gorečega konja veliko ulogo. Vse te epske pesnitve imajo pristno narodno jedro, pa tudi večinoma pristno narodno dikičjo, umetniško prepleteno z narodnimi rekli in obrati. Devinski grad je posebno lepo središče najkrasnejših baladnih epizod, in dve baladi kažeta, da je bil nekdanj Devinski torišče grdih aristokratskih seksualnih ekscesov. Zanimivo je, kako si slovenski ribič predstavlja nastanek raznih morskih čeri in skal, sličnih ženam ali možem; pristno slovenski je humor, s katerim se je ohranil spomin na razne ob morju živeče patre, fratre in kapucine. Presemetili pa sta nas morda najlepši romanci v zbirki „Scoglio di Dante“ in „Atila in ribič“. Obe sta dokaz, kolike davne starosti so pač ti biseri, ki jih je nabral pesnik ob slovenski Adriji. Skratka: najnovejša Aškercjeva knjiga je z umetniškega, narodnega in folkloristovskega gledišča dragoceno literarno darilo, nam pa je nov dokaz, da je Aškerc ob 10. svojem pesniškem zborniku še prav isti, ki je bil ob izidu svojih „Balad in romanc“, in zato veljajo tudi zanj besede slovenskega ribiča Atili. Tudi Aškerc more odgovoriti nekim svojim „kritikom“:

„Kaj, ti si kritikán?! — To znaš?
Z uničevanjem se bahaš?!
Potem jaz več umejem!
Zato se ti le smejem!“

Kdor le podira, ne bojim
se ga, še manje ga častim!
Le kdor ustvarja, zida,
junak je tak kaj prida!“

Fr. Kosec.

Raznoterosti.

Björnstjerne Björnson, slavni norveški pisatelj in neustrašeni zaščitnik vseh tlačanih narodov je slavil dne 8. t. m. svojo 75letnico. Björnson je kot pesnik slaven po vsem svetu, njegove pesmi in drame so preložene na vse svetovne jezike. Pa ne samo kot pesnik, tudi kot mislec in politik se je Björnson proslavil. Njegovi spisi o razmerju med obema spoloma so vzbudili živo diskusijo po celem svetu. Björnson je z vso odločnostjo proglasil, da ni dvoje morale na svetu, ena za ženske, druga za moške, ter zahteva čisto življenje od ženskih in moških. Kot politik je krepko posegel v življenje svojega naroda in se je boril neustrašeno za državno samostojnost Norveškega in za neodvisnost Švedskega. V raznih evropskih listih se je Björnson moško potegnil tudi za Čeha v njih boju proti Nemcem in še posebno za Slovake proti Madžarom. Björnson je dvignil svoj mogočni glas in pred vsem kulturnim svetom odkril Madžare kot hinavce in barbarske tlačitelje nemadžarskih narodov in še posebno Slovakov. Björnsonu in Tolstemu se imamo zahvaliti za to, da sta strgala hinavskim barbarom masko civilizacije z obraza ter jo postavila pod kulturno kontrolo vse Evrope, kateri delajo s svojim azijskim barbarizmom sramoto. Zato proslavljamu slavnega Norvežana tudi mi in želimo, da še dolgo služi pravi prosveti in brani slabe pred kulturnimi mogotci. Čestitali so mu brzojavno v Rim le slovenski žurnalisti, naši politiki pa spe, kali?

Pogreb Borisa Sarafova in Garvanova. V nedeljo, 15. t. m. je bil pogreb ubitih voditeljev makedonskih ustašev Sarafova in Garvanova. Mrliča so balzamirali ter ju pustili v cerkvi sv. Jurija tri dni na mrtvaškem odru. Nad 100 vencev je krasilo krsti umorjencev. Vse tri dni so prihajale velikanske množice ljudstva vseh ver in vseh slojev v cerkev. Pogreba so se udeležili tudi zastopniki mnogoštevilnih makedonskih društev iz Geneve, Bukarešta ter iz vse Bolgarije. Prišli so tudi številni odposlanci armenskih revolucionarjev, na čelu jim Andranik. Voditelji vseh deputacij so imeli pred cerkvijo

žalne govore. Dasi je lilo, se je vendar udeležila pogreba neštevilna množica. Na čelu izpreda je korakal metropolit z ostalim duhovništvom. Pogreb je bil impozanten, nihče ga ni motil. Vojaška godba je igrala žalostinke. Hiše ulic, koder se je premikal izprevod, so imele razobešene žalne zastave. Makedonska društva so imela svoje zastave. Balkoni in okna so bila natlačena gledalcev, vse je spoštljivo pozdravljalo umorjenca, ki sta se tolikokrat borila za makedonske brate, a sta končno padla kot žrtvi izdajalca rojaka.

Vas brez moških je ogrska vas Kerisova. Vsi moški so se izselili v Ameriko; kakor zadnji je nedavno zapustil vas župan. Ostalo žensko prebivalstvo je torej sklenilo izbrati iz svoje srede novega župana oziroma županjo. Izvoljena je bila 24 letno vrlo energično dekle, ki županuje sedaj vasi. Tudi druga vaška zastopstva se nahajajo v rokah žensk.

Samomori otrok. Nič ni žalostnejega nego samomor otrok. O otroških samomorih je govoril v „Društvu za negovanje šolske higijene“ Eulenburg. Material mu je dajalo poročilo pruskega naučnega ministerstva. Po tem poročilu je bilo samo na Pruskem od leta 1880. do leta 1903. nič manj ko 1172 slučajev samomorov učencev, in sicer jih spada 812 na nižje šole, 340 na višje. Med mladimi obupanci je bilo štirikrat več dečkov nego deklic. Razmerje med samomori pred petnajstim letom in po tem je 1:4. Zelo se moti, kdor podtika krivdo radi samomorov šoli. Skoro vedno je kriv dom. Nedostatek razuma pri nekaterih starših igra glavno vlogo. Nemara v 1/3 slučajev je bil vzrok samomora strah pred kaznijo, izpitom, sramoto itd. V drugih slučajih je zopet sodelovala umobolnost, zlasti nervoja, dedno obteženje, alkoholizem staršev. Tudi tam, kjer se krivi šola, je bil dom pravi krivec, zlasti nesmiselno častihlepje staršev. Samo tam smemo govoriti o krivdi šole, kjer gre za slab sistem (srednje šole s svojimi izpiti). Mnogo je odvisno tudi od razvoja otroškega značaja. Samo slaba, nerazvita volja se poddaja vplivu slabega čtiva in naklonjenosti k zlu.

400 nagih jetnikov. V Smolensku v jetnišnici je zaprtih 400 političnih zločincev. Ti so dobili spočetka srajce in spodnjo obleko sploh iz najsirovejšega platna in poleg tega še zanošenega in umazanega. To platno jim je povzročilo rane po koži in dobili so tako razne kožne bolezni. Zato so vrgli obleko od sebe in rekli, da rajše poginejo nagi od mraza, kakor pa bi nosili tako obleko. Predstojništvo jetnišnice je vprašalo v Peterburgu, kaj naj ukrene. A odgovor se glasi: „Jetnikom ne popuščati!“

Sežiganje indijskih vdov angleška vlada strogo zabranjuje, a Indi se hočejo držati svoje vere, ki obeta vdovi raj, ako sledi v smrti svojemu možu. Ker se tedaj ne smejo po moževi smrti vdove sežigati, a združene bi bile le rade z možmi v raj, so se začele zadnje čase zastrupljati.

Koliko se poje kruha v posameznih državah. Statistiki je izračunal, koliko kruha pojedjo vsako leto v posameznih državah. Do leta 1880. je največ kruha pojedel Francoz, namreč po 258 kg na leto. Za njim je prišel Danec z 256 kg, Belgijec z 240, Nемец z 211, Rus s 173 kg itd. Najmanj kruha so pojedli Portugalci, namreč samo po 107 kg na leto. Sedaj se je ta statistika nekoliko izpremenila. Na Danskem poje vsaka oseba na leto 287 kg kruha, v Belgiji 274, v Franciji 254, v Nemčiji 230, v Švici 212 kg. Sploh se dandanes poje mnogo več kruha nego prejšnja leta, kar bo vzrok silna draginja mesa. Koliko poje kruha Slovan, ni izračunano.

Železnato vino. Opozarjamo cenjene čitatelje na železnato vino že večkrat odlikovanega lekarnarja Piccoli v Ljubljani, katero je od vseh zdravnikov priporočano, in vsebuje kakor razvidno iz analize g. profesorja Freseniusa v Wiesbadenu, 28krat več železa nego drugi ravnotako imenovani izdelki.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice 7.

Priporoča:

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.
Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi, Pozamenterija, porte in žnore, resice, krepinee in žnore za tapetnike.

✿ **Krepi in flori za žalovanje.** ✿

Zlate in srebrne resice, čipke in žnore.

Serpe iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlače, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Priporoča:

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venc.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modreci in potrebščine za modrec.

Glave rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimške rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Razna narodna pletena in vezena ročna dela.

Priporoča:

Srajca za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsnike in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, tricot srajca, jopice in hlače.

Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in pasovi za šport.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevanci za kolena, meča, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovratni roboi.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne.

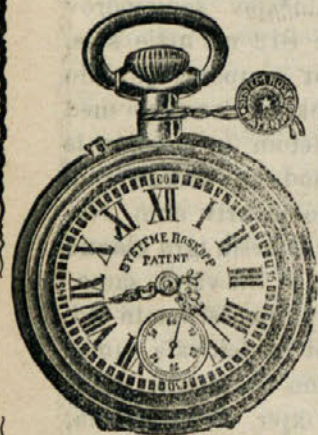
Jaz razpošiljam po povzetju od K 12-50 jedno krasno dobro in moderno opravo, katera obstoji iz sledečih stvari: jedna fina bela ali barvasta srajca št. ? — jedne dobre spodnje hlače, jedna lepa spalna srajca, 1 ovratnik po želji, 1 krasno kravato, 1 par trpežnih nogavic, 1 močno brisaliko, 1 izvrstne naramnice, 3 dobre žepne rute, vse v eni škatulji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Kar ne ugaja, vrnem denar nazaj.

Fran Čuden

v Ljubljani — v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksport. Ceniki zastonj in poštne prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporoča se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za reko-delce, okove vse vrste za stavbe in po-lištvu, traverze, cement itd. Opozarjava na Hitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremocijivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

knjigovec in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

Kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštino 10 v. več.
Kubična računica (II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.
Nova kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

Izdelovatelj **O. Seydl**

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Slovenci spominjajte se podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi!

Veronika Henda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

305. Petričevih zvezkov

Oglejte si — največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoznec, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI

na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. Cene nizke.

Genovniki zastonj in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev iz najboljših tovaren, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za, tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod **„Naš List“**

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano najboljšo **oljnate barve**

zmlate s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

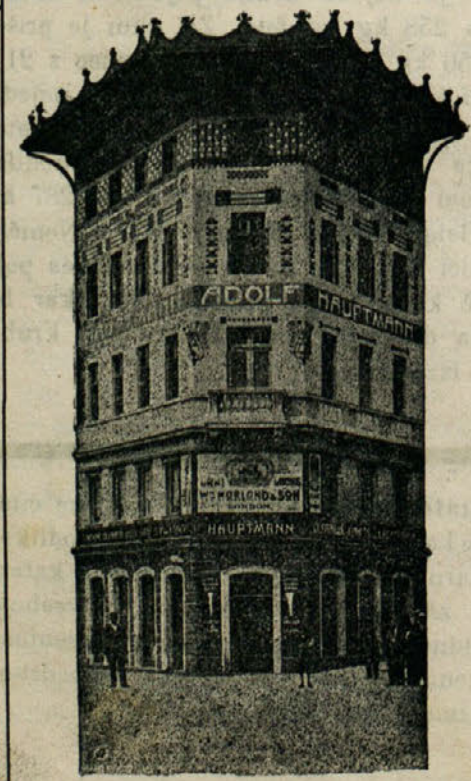
Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

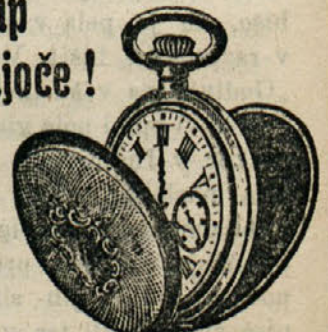

Prodajana debelo.

Prodajana drobno.

Hrup vzhujajoče!

Namesto **18 K** samo **7 K**

Krasna remontoir-Gloria-

srebrna ura

s 3 močnimi pokrovi, bogato gravirana, natančno tekoča, 3 letno jamstvo, proti povzetju

samo **7 kron**

Tovarna za ure: Heinrich Weiss Dunaj, XIV/3., Sechshauserstr. 5/7.

Ime Singer je za šivalne stroje vsled svetovnega slovesa, kojega si je tovarna vsled 50 letnega vestnega dela pridobila, postalo jamstvo za najboljši material in vzorstvo sestavo. To je vzrok, da toliko drugih tovarnarjev in trgovcev poskuša šivalne stroje, ki so po onih Singer Ko. posneti, pod raznimi znaki, — kakor „Singer“, „Sistem Singer“, „Izboljšani Singer“ spraviti v promet. Naj se ne pusti nihče premotiti s tem, marveč naj pri nakupu šivalnega stroja vedno vpraša, ako je stroj iz tovarne Singer Ko. in naj se nikakor ne zadovolji z netočnimi odgovori. „Izvirni Singerjevi šivalni stroji“ se dobe edino le v lastnih trgovinah Singer Ko., ter je torej najbolje, da se vsak napoti v eno teh trgovin, ki so v vsakem večjem kraju, med drugimi tudi v Kranju šte. 53 in kupi šivalni stroj tam, ter ima zagotovilo, da je dobil res „Izvirni Singerjev šivalni stroj.“

! Ponudba !

Podpisani se usojam sl. občinstvu naznajat, da imam lepo množino vina,

prav dobrega in okusnega „Vipavca“

Pripravljen sem, prodajati ga na drobno, t. j. od 56 litrov naprej ter ga postavim na tukajšnja postaja Stanjel-Kobdil po 36 vinarjev liter oziroma na vsako postajo na Gorenjskem po 40 vinarjev liter po poštnem povzetju. Opozorjam pa, kdor si misli vino naročiti, naj pošlje posodo čisto, zdravo (ne sme imeti smrdljivega duha) na zgoraj omenjeno postajo na moje ime, obenem pa mi s posebnim pismom sporočiti ime, kraj in postajo, kamor se naj vino dopošlje. Na zahtevo pošljem tudi vzorec vina.

Ivan Turk

posestnik v Gaberji, p. Štanjel na Krasu.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60. Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogiški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Ne kupujte božičnih daril

preden niste videli mojega kataloga. Dobite ga zastonj in poštine prosto od razpošiljalnice Henr. Weiss, Dunaj XIV/3., Sechshausstr. 5.

„Monika“

se imenuje z vso pravico kraljica vseh punčk. Ta krasna bebe-punčka je najlepše božično darilo in povzroči pri obdarovanem otroku radosten vsklik presenečenja. Bebe-punčka „Monika“ ima krasno glavo, s prelepimi lasmi, in je kakor imenitna dama oblečena v čipke in svilo. Modern klobuk, spodnja obleka in čevljički izpopolnujejo čudovito opravo te punčke. Krasne oči male dame „Monika“ se premičejo, tako tudi njene roke in noge. A kljub temu nam je mogoče, to čudovito punčko, dokler je še kaj male zaloge, pošiljati po sledečih izredno nizkih cenah:

velikost 1. K 3.—
 „ 2. „ 4.60
 „ 3. „ 6.80
 „ 4. „ 8.50
 krasotna velikost „ 10.20

Dobiva se po povzetju pri razpošiljalnici **Henrik Weiss, Dunaj, XIV/3., Sechshausstrasse 5/N.**

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Registriran vzorec.

Bajna iluzija!

Oblastveno varovano.

Najlepši kras božičnega drevesca,

ki bi ga ne smela pogrešati nobena krščanska družina, je moje izboljšano **briljantno angel. zvonilo za božično drevo št. 1**

popolnoma iz kovine s 5 pozlač. angelci, 30 cm visoko.

Garantira se za funkcioniranje.

Pritrdi se lahko takoj na največje ali na najmanjše drevo s preprostim nasajenjem. Postavljeno na mizo se rabi lahko tudi za namizno zvonilo. Postavljeno na toplo peč funkcionira tudi brez prižganih sveč.

Gorki zrak treh prižganih sveč vrti gonilno kolo, nanje pritrjeni izboljšani jekleni betički pa udarjajo na troje zvoncev in blagozvočno, srebrno-čisto zvonjenje zadoni, mlado in staro predstavljajoč v božično blaženost. Kos stane s kartonom in navodilom vred K 1.50.

3 kosi K 4.25, 4 kosi K 5.50, 6 kosov 8 K, 9 kosov 12 K, 12 kosov 15 K, 24 kosov 29 K, 36 kosov K 43.50, 50 kosov K 58.—, 100 kosov K 112.—.

Št. 2. Ravnotisto angelsko zvonilo za božično drevesce, izvršeno veleelegantno in posebno fino ponikljano, s sukaniimi stebrički za zvonce in 3 prekrasno žarečimi srebrnimi lamettastimi rožami, ki potem, ko so prižgane sveče, prekrasno odsevajo, kos s kartonom in navodilom vred 2 K.

3 kosi K 5.50, 4 kosi K 7.25, 6 kosov K 10.50, 9 kosov K 15.50, 12 kosov K 20.25, 24 kosov K 39.50, 36 kosov K 57.50, 50 kosov K 77.50, 100 kosov K 150

Najnovejši stekl. nakit za božično drevesce.

12 kosov sort, skrbno zaviti v karton, po velik. in izvršitvi po K —40, —60, —70, —80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 kos. v kartonu, po velik. in izvršitvi po K —75, —90, 1.—, 1.20. Lametta, angelski lasci, srebrni ali zlati, kuvert K —10, žica za orehe 100 kosov K —20, verižice iz stekl. kroglice, 1 in pol do 2 metra dolge, po velik. kroglice K —90, —95, 1.20, 1.40. Svečice 24 kosov v kartonu K —50, večje, 15 kosov v kartonu K —58, držajci za sveče, tucat K —50.

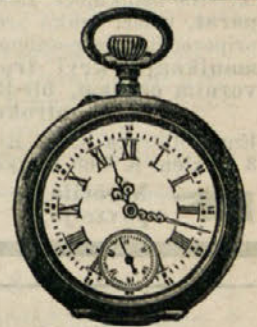
Božična nagrada. Vsak p. n. kupec, ki od 1. sept. do 30. nov. pisмено naenkrat naroči za najmanj 40 K blaga, dobi zastonj za božično nagrado alarmno budilko št. 4343 s po noči svetlečim se kazalnikom in pa koledar za l. 1908.

Zamena dovoljena ali denar nazaj, torej brez rizika!

Pošilja se po povzetju ali denar naprej. Najpripravneje se naroča na odrezku poštne nakaznice. Neobhodno je potrebno, da se pri naročitvi opomni, ali naj se pošlje blago po povzetju ali če je denar odposlan po nakaznici. Tudi je v korist vsakemu naročitelju, da naroči, čim le mogoče, blago že pred 15. decembrom, ker pošta po 15. decembru zaradi hudega navala ne more dostavljati tako hitro, kakor ob navadnem času. — Naslavljajte naročbe zatorej **pravočasno** na naslov:

Prva tvornica za ure v Mostu, **Jan Konrad** c. in kr. dv. dobav. v Mostu št. 1945 na Češkem.

Zahtevajte moj najnovejši glavni katalog s 3000 slikami, ki vam ga takoj pošljem zastonj in poštine prosto.

5 kron

pristna Roskopf patentna remontoirka na sidro švicarskega sist. z masivnim solidnim švic. kolesjem na sidro in zaščito za gonilno vzmet, pristno nikl. okrovje z varst. plombo in šarnirskim pokrovom, ovalnim robom, 36 ur idoča (ne gre samo 12 ur), okrašeni in pozlač. kazalec, najatančnejše reguliranje in 3letni garancijski list, kom. 5 K, 3 kom. 14 K. S sekundnim kazalcem 6 K, 3 kosi 17 K. Bogata izbira v mojem glavnem katalogu.

Št. 7223. Denarnica iz enega kosa, svetlorjava, saflan, mnogo prostora za drobšč, 4 predeli, notranja zapora na vzmet, niklj. zunanja zapora, 9 cm dolg. 6 cm šir. K 1.50.

Št. 7202. Cena dobra denarnica iz enega kosa močnega, gladkega usnja zganena, 1a zaklopici iz grovedine, 4 predeli in vizitje, 3 zapore, 9 cm dol., 6 cm šir. K 1.35. Boljše denarnice po K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20, in više.

Prosim, zahtevajte katalog.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncraziji „Zadrzne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hranila. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon šte. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog **K 11,060.929-20**

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1906 **K 11,325.728-62.**

Denarni promet **K 50,486.935-14**

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadrznikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Železnato vino

lekarnarja
Gabrijel PICCOLI
v Ljubljani

c. in kr. dvorni založnik in
papežev dvorni založnik.

izvrstno učinkujoče, ima v sebi železov pre-
parat, kateri lahko prebavljanje pospešuje,
priporočljivo je posebno slabotnim, na po-
manjkanju krvi trpečim in tudi ner-
voznim osebam, bledičnim in slabotnim
otrokom.

Ena pollitrška stekl. K 2.—. Poštni zavoj s
3 steklen. K 6:60 franko zaboj in poština.

Naročila se točno izvrše proti
povzetju.

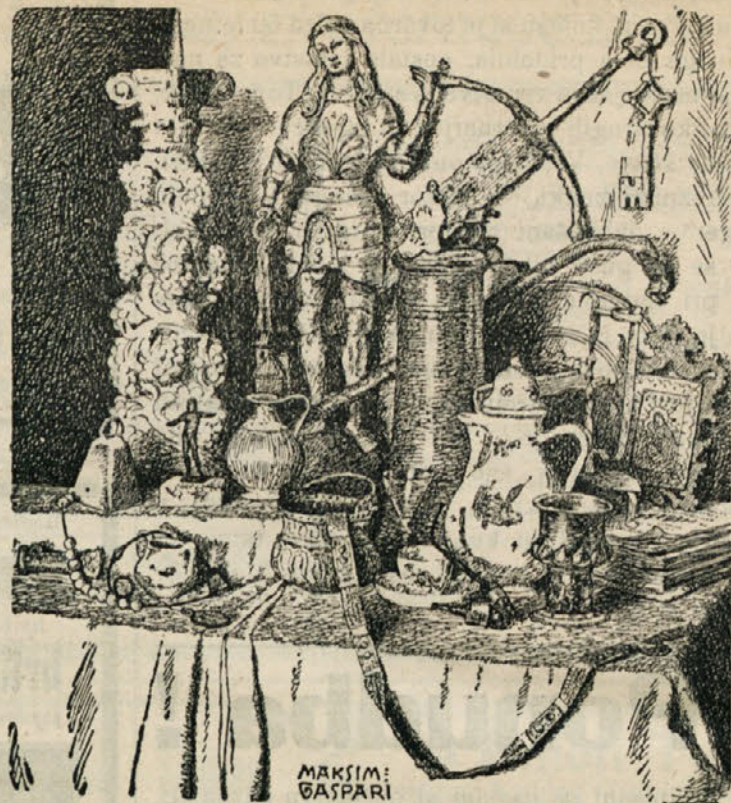
Dr. Kopriva zdravstveni svetnik in
mestni fizik v Ljubljani
je zapisoval okrevajočim in malokrvnim
vedno z najboljšim uspehom **železnato**
vino lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani.

Dr. S. Sterger c. kr. okrajni zdravnik
v Ljubljani, je v slu-
čajih bledice in pri okrevajočih otrocih z naj-
boljšim uspehom uporabljal **železnato**
vino lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani.

Dr. E. Färber štabni zdravnik v Go-
rici, zapisoval je ose-
bam, ki so že delj časa bile nervozne, **že-**
leznato vino lekarnarja **Piccolija** v
Ljubljani vedno z najboljšim uspehom.

Dr. F. Geiger praktični zdravnik v
Ljubljani, dosegel je z
železnatim vinom lekarnarja **Picco-**
lija v Ljubljani izvrstne uspehe.

Dr. Defranceschi primarij v bolni-
šnici usmiljenih
bratov v Kandiji pri Novem mestu izjavlja,
da je z uspehom **železnatega vina**
lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani zelo
zadovoljen.

MAKSIM
GASPARI

V popolnjenje svoje zbirke
kupujem raznovrstne **starine**
sosebnost iz naše domovine, kakor: izkoptine vseh dob, orožje,
knjige, slike, rezbarije, veznine, porcelan,
J. N. Sadnikar razno hišno orodje, novce, dragulje itd.
v Kamniku Starine sprejemam tudi na ogled; kar mi ne ugaja, vrnem franko.

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar v Kamniku

se priporoča za vsakovrstna v njeno stroko spa-
dajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.

Za vsako gospodinjstvo je najkoristnejše božično darilo „Original Singer-jev šivalni stroj“.

Pazi naj se, da se
nakupuje samo v naših
prodajalnah.

Naše prodajalne se
vse poznajo po tem
znamenju.

Kranj, Glavni trg 192.

Singer Co. akcijska družba za šivalne stroje v Kranju.

Pozor! S tem si dovoljujemo opozarjati svoje cenjene odjemalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi kupčevalci pod imenom „Original Singer“.

Ker mi nikdar naših strojev na druge trgovce ne oddajamo, so ti k večjemu naši stari rabljeni ali iz tretje roke kupljeni, za katere pa mi ne moremo jamčiti in ne dati posameznih delov.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9:60, boljše
vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno
K 18.— K 24.—, snežnobelo puhasto na-
skubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se
franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti
povrnjeni poštini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Pízen, Češko

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Zahtevajte povsod „Naš List“!

MARIBOR • Karčovin 138
IVAN LAMPRECHT ML.

Zavod svetlobnega slikateljstva in tovarna teh potrebešin se priporoča za

izdelovanje slik in vseh **fotografskih potrebešin**
mogočih

posebno se opozarja na svetlobno občutljive plošče v korist družbe sv. Cirila
in Metoda v Ljubljani.

Najboljše delo, delu primerna cena!

Zahtevajte cenik!

Svoji k svojim!

Podružnica v Spletju

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:

2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po **4 1/2 %**

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek pla-
čuje banka sama.